

2022ko AURREKONTUAK GENEROAREN IKUSPEGITIK DUEN ERAGINAREN AZTERKETA

TXOSTEN EXEKUTIBOA

1.	SARRERA	2
1.1.	BIZI KALITATEAREN ESPARRU DESBERDINETAN OINARRITUTAKO METODOLOGIA	3
2.	GIPUZKOAKO GENERO-ADIERAZLEEN BENCHMARKING-AZTERKETA, EUROPAR BATASUNA ERREFERENTZIATZAT HARTUTA	7
2.1.	DENBORAREN ERABILERA	9
2.2.	ENPLEGUA	10
2.3.	PRESTAKUNTZA	11
2.4.	ERRENTEN BANAKETA	12
2.5.	ERABAKIAK HARTZEKO ALORRA	14
2.6.	EMAKUMEEN AURKAKO INDARKERIA MATXISTA	14
3.	FUNTZIO PUBLIKOKO DATUAK	16
3.1.	LANGILERIAREN OSAERA 2021/07/31N	16
3.2.	FAMILIA BIZITZA ETA LANA BATERAGARRI EGITEKO NEURRIAK	17
3.3.	ADINAREN ARABERAKO DESBERDINTASUNAK	18
3.4.	LANGILEEN PRESTAKUNTZARI BURUZKO DATUAK	18
4.	AZTERTUTAKO PROGRAMEN PISUA AURREKONTUAN.....	18
5.	AZTERTUTAKO PROGRAMEN ANALISIA ERAGINA DUTEN PERTSONEN KOLEKTIBOEN ARABERA	26
5.1.	ADINEKOEI ZUZENDUTAKO PROGRAMAK	29
5.2.	BEHAR BEREZIAK DITUZTENEI ZUZENDUTAKO PROGRAMAK.....	32
5.3.	HAUR ETA NERABEEI ZUZENDUTAKO PROGRAMAK	35
5.4.	POPULAZIO OSOARI ZUZENDUTAKO PROGRAMAK	38
5.5.	HELDUEI ZUZENDUTAKO PROGRAMAK.....	42
5.6.	KONPARAKETA 2021-2022	45
6.	AZTERTUTAKO PROGRAMEN ERAGINA OINARRIZKO GAITASUNEN GAINEAN..	47
6.1.	OINARRIZKO GAITASUNAK	47
6.2.	PROGRAMEN ANALISIA GAITASUNEN ARABERA	47
6.3.	KONPARAKETA 2021-2022	49

1. SARRERA

Txosten honek aztertzen du nola eragiten duten aurrekontuek gipuzkoarron bizi-kalitatean, generoak sor ditzakeen desorekak ahalik eta gehien murrizteko helburuarekin.

Aurrekontuak generoaren ikuspegitik lantzea aurrekontu prozesuaren azterketa da. Helburu nagusia politika publikoek emakumeen bizi-kalitatean duten eragina ezagutzea da, gizonengan duten eraginarekin alderatuta. Politika publikoen emaitzen argazkia eduki ostean, egindakoaren egokitasun maila aztertu egin beharko da emakumezkoen zein gizonetzkoen bizi kalitatean duen eragina aztertu ahal izateko. Horrez gain, epe erdian funtsezkoa izango da Gipuzkoako emakume zein gizonetzkoen iritziak kontuan hartzea, Gipuzkoako Foru Aldundiaren (GFA) eskumenetatik abiatuta, egindakoaren asetze-maila analizatzeko eta beharrezkoa ikusten den ataletan hobekuntzak sartzeko asmoz. Azken finean, azterketa horien azken helburua eskainitako zerbitzu publikoen erabiltzaile erreal zein potentzialen partetik proposatutako aldaketak aztertzea, ahal diren neurrian sartzen joateko, alde kualitatiboari garrantzi berezia eskainiz.

Laburbilduz, aurrekontuak generoaren ikuspegitik zer nolako eragina duen ebaluatzeak ezinbesteko garrantzia du, aukera ematen baitu gastu eta sarreraren politikek nolako eragina duten pertsonen ongizatean neurtzeko, baita gizartean eragin nahi diren aldaketak gauzatzen ari diren ala ez jakiteko ere.

Azterketa hauek egiterakoan ikuspegi ezberdinak erabil daitezke. Kasu honetan, pertsonen eta kolektiboen **gaitasunen ikuspuntua** hartzen da abiapuntutzat. Ikuskera honek zera aldarrikatzen du: politika publikoen arrakasta neurtzeko funtsezko parametroak talde jakin bateko emakume eta

gizonen banakako nahiz taldeko premien betetze mailan oinarritu behar direla. Hortaz, "genero ikuspegiko aurrekontuak" bizi kalitatean oinarritzen den giza garapen iraunkorraren kontzeptuarekin bat egiten du neurri handi batean.

Nazioarteko esperientzia gehienetan honelako azterketak gastuen azterketatik abiatu ohi dira eta hemen aurkezten dugun hau ere, gastu programen azterketa da, batez ere. Hala ere, Gipuzkoako Foru Aldundiak diru-sarrera nagusien gain eskumena duenez, proiektu honen barnean Ogasun eta Finantza Departamentuak zergak ere generoaren ikuspegitik lantzeko ahalegina egiten du, Pertsona Fisikoen Errentaren gaineko Zergatik abiatuta. Gure ustez sarreraren gaineko analisi honek asko aberasten du hemen aurkezten dugun txostena.

Gipuzkoako Foru Aldundiarentzat proiektu honen balio estrategikoa agerikoa da, departamentu ezberdinetatik bultzatzen diren politiken arteko loturak eta koordinazioa ezartzen eta indartzen laguntzen duelako, besteak beste. Azken finean, proiektu honek zeharkako ikuspegia lantzen duenez, lan egiteko modu berriak bultzatzen ditu, helburu komun batzuk lortzeko asmotan politika publiko ezberdinen arteko sinergiak bilatzen ditu, hori guztia generoaren inguruko gogoeta arlo guztietan ezarritik.

1.1. Bizi kalitatearen esparru desberdinetan oinarritutako metodologia

Azterketa hori egiteko bizi kalitatean oinarrituta dagoen metodologia erabili da. Metodologia horrekin programa ezberdinek nola eragiten duten emakume eta gizonen bizi kalitatean aztertu nahi da, horretarako pertsonarentzat oinarritzekoak diren gaitasunak identifikatuz. Eta gure kasuan, gastu programen azterketa egiteko Amartya Sen-ek proposatutako gaitasun ikuspegian oinarrituta, Martha Nussbaum-ek garaturiko funtsezko gaitasunen zerrenda abiapuntu moduan erabili dugu, beti ere Foru Aldundiak dituen eskumenak kontuan hartuta. Egile hauen arabera, garapenaren helburua pertsonak izan

behar dute eta ez bitartekoa soilik, eta garapen hori pertsonen aukerak zabaltzen dituen prozesutzat ulertzen dute, baliotsu irizten dioten bizitza aurrera eramateko aukerak, hain zuzen ere. Ondo bizi ahal izateko funtsezkoa da norberak bizitza berrantolatze gaitasuna sustatzea, norbere ikuspuntutik gai sakonenak eta garrantzitsuenak zeintzuk diren kontuan hartuta. Proiektu honetan aukeratu diren oinarrizko gaitasunak honako hauek dira:

- Zaintza egokirako aukera
- Etxeko esparru egoki eta segururako aukera
- Diru sarrerak eskuratzeko aukera
- Aisialdirako eta kirola egiteko aukera
- Mugikortasun eta lurralde antolaketa egokietarako aukera
- Gizarte eta politika mailan parte-hartzeko aukera
- Ordaindutako lanerako aukera, baldintza egokietan
- Hezkuntza eta ezagutzarako aukera
- Osasunerako aukera
- Indarkeriarik gabeko bizitza librerako aukera

Aurrekontuak generoaren ikuspegitik aztertzeko saio honetan parte hartu dutenei eskatu zaie aukeratutako programak/jarduerak zein gaitasunetan eragiten duten markatzea. Goiko hamar gaitasun hauetatik, identifikatzeko zailenak lehena eta bigarrena dira, seguru asko, bietan esparru pribatuak garrantzi handia duelako eta ez gaudelako ohituta esparru publikoa eta pribatuaren arteko loturak ikusten. **Zaintzarako aukera** izateak esan nahi du behar zuzenak -biologikoak nahiz afektiboak-, asetzeko aukera dugula. Bizitzan zehar behar ditugun zaintza gehienak etxegunean asetzen dira eta emakumeen lana izan ohi dira, tradizionalki. Dena den, familiaz gain, sektore publikoak, pribatuak zein komunitarioak ere parte hartzen dute zaintza lanetan. Bestalde, **etxeko esparru egoki eta segurua** izatea oso garrantzitsua da; etxebizitza, egoitzak eta bestelako esparru domestikoak zaintzarako funtsezko eremuak direlako.

Honez gain, gaitasunen sailkapen honetan oinarritutako azterketak aukera ematen digu baloratzeko berdintasun alorrean ematen ari garen aurrerapausoak zenbateraino egokitzen diren Europako Kontseiluak onartutako Emakume eta gizonen arteko berdintasunerako estrategiarekin 2018-2023.

Horrelako azterketak egiteak, asmo handiko proiektu konplexu batean murgiltzea dakar. Horregatik, hainbat fasetan egin zen, denboran zehar. 2011n, lehen fasean, aurrekontu araudia egokitu zen, eta aurrekontuko programa guztien lehen sailkapen bat egin zen, genero ikuspegitik zuten garrantziaren arabera: altua, ertaina eta txikia. Hurrengo urtean, 2012an, genero-ikuspegitik garrantzi handia zuten programei buruzko azterlan bat egin zen (guztira, 17 programa, kudeaketa propioa aurrekontuaren osoaren %52,4). Hurrengo urteetan garrantzi ertaineko programak gehitu zitzaizkion azterlanari. Hala, 2014an 33 programa aztertu ziren guztira, hau da, aurrekontu propioaren % 71.

Ondorengo ekitaldietan hainbat hobekuntza sartu ziren metodologian, azterlanari homogeneotasun handiagoa emateko eta emaitzak modu sintetikoan aurkeztu ahal izateko. Gainera, analisia etengabe egokitu behar izan da, Gipuzkoako Foru Aldundiko departamentuen egitura aldaketetara.

Oro har, ekitaldi bakoitzean Gipuzkoako Foru Aldundiaren kudeaketa propioa aurrekontuaren %60 eta %70 inguru aztertu da. Beraz, esan dezakegu aztertutako programak Gipuzkoako Foru Aldundiak sustatutako politika publikoen adierazgarri direla.

Txosten exekutibo honetan Gipuzkoako Foru Aldundiak aurrekontuan islatzen diren baliabideak zertan gastatzen dituen ikusten da, norengan iristen diren abian jarritako programak/jarduerak eta baita nolako aldeak dauden emakume eta gizonen artean ere. Proiektua, noski, ez da hemen gelditzen eta,

politika publikoa hobetu nahi bada, hurrengo urteko aurrekontuetan pentsatzen hasi aurretik, hemen aurkezten den lana aztertzea komeniko da, jakiteko egindakoarekin lortu nahi ditugun helburuetara hurbiltzen ari garen ala ez. Ez dugu ahaztu behar genero aurrekontuen azken helburua politika publikoa hobetzea dela, emakume eta gizonen arteko desberdintasunak murriztearekin batera. Txosten honek, beraz, eztabaidarako tresna bat izan behar du eta eztabaida horretan agintariek nahiz herritarrek parte hartu beharko lukete hurrengo urteko aurrekontuei begira aldaketak proposatzeko.

Kontuan izan behar da, gainera, Gipuzkoako Foru Aldundia udalen diru-emailea dela eta hauek direla baliabide publikoak kudeatzen dituztenak. Beraz, jakin nahi bada benetan nola eragiten duten baliabide hauek Gipuzkoako emakume eta gizonengan, beharrezkoa izango da Udalak ere horrelako azterketak burutzen hastea. Hori gauzatzeko era bat litzateke, udaletxeei emandako diru-laguntzen berri eskatzen zaienean, sexuen araberrako datu desagregatuak eta programekiko herritarren iritzia ere eskatzea, besteak beste.

Txostena honela egituratzen da: sarrera honen ondoren, eta egitekoa bere testuinguruan kokatzeko, bigarren atalean, diagnostiko orokorra egiten dugu, hau da, Gipuzkoako populazioaren argazki sintetikoa eskaintzen da eta Europako berdintasunerako estrategian erabiltzen diren adierazleak neurtzen ditugu, Gipuzkoako datuekin alderatuz. Hirugarren atalean, Gipuzkoako Foru Aldundiko langileek sexuen arabera sailkatuta azaltzen duten egitura eta ezaugarri nagusiak ematen dira. Laugarren atalean, berriz, aztertutako programen garrantzia laburbiltzen da, aurrekontuarekiko pisua neurtuz. Bosgarren atalean, programa horiek pertsonen bizi-kalitatean eragiteko ahalmena baloratzuz, populazioaren kolektibo ezberdinetan nola eragiten duten aztertzen da. Ondoren, azken atalean, gaitasunen gaineko analisia egiten da. Bukieran, eranskinen atalean, sailek egindako fitxak eranstzen dira.

2. GIPUZKOAKO GENERO-ADIERAZLEEN BENCHMARKING-AZTERKETA, EUOPAR BATASUNA ERREFERENTZIATZAT HARTUTA

Azken urteetan Gipuzkoako gizon eta emakumeen arteko berdintasunari buruzko erreferentziazko adierazleen bilakaerak, oro har, ibilbide positiboa izan du, emakumezkoen jatorrizko egoera okerragotik abiatuta, beti ere. Hala ere, oraindik ere urrats asko eman behar dira benetako egoera parekidea lortzeko eta mendeetako bazterketa egoeraren ondorioak gainditzeko. Horrez gain, azken urteotako krisi ekonomikoaren ondorioz, gizartearen sektore guztiak kaltetuak izaten ari dira, langabezia areagotuz, ongizate estatuko zenbait zerbitzuetan murrizketak ezarriz, zeharkako zergak handituz... Gainera, errenta maila baxuko eta babesik gabeko pertsonengan eragina askoz kaltegarriagoa izaten ari da, jakin dakigularik, pobreziaresa tasa neurtzeko erabiltzen dugun adierazleak emakume eta gizonen arteko arraila altua erakusten duela.

Europako datuekin konparaketa egiten hasi aurretik, Gipuzkoako populazioaren oinarrizko datu batzuk aztertuko ditugu. 2020ko urtarilaren 1ean 720.458 biztanle zituen Gipuzkoak; horien %19,0k 19 urte edo gutxiago zituen; %58,5ak, berriz, 20 eta 64 urte bitarteko tartean zeuden; eta azkenik, biztanleria osoaren %22,4k 65 urte edo gehiago zituen.

2.1. TAULA. Gipuzkoako biztanleak adin tarte eta sexuaren arabera (2020/01/01)

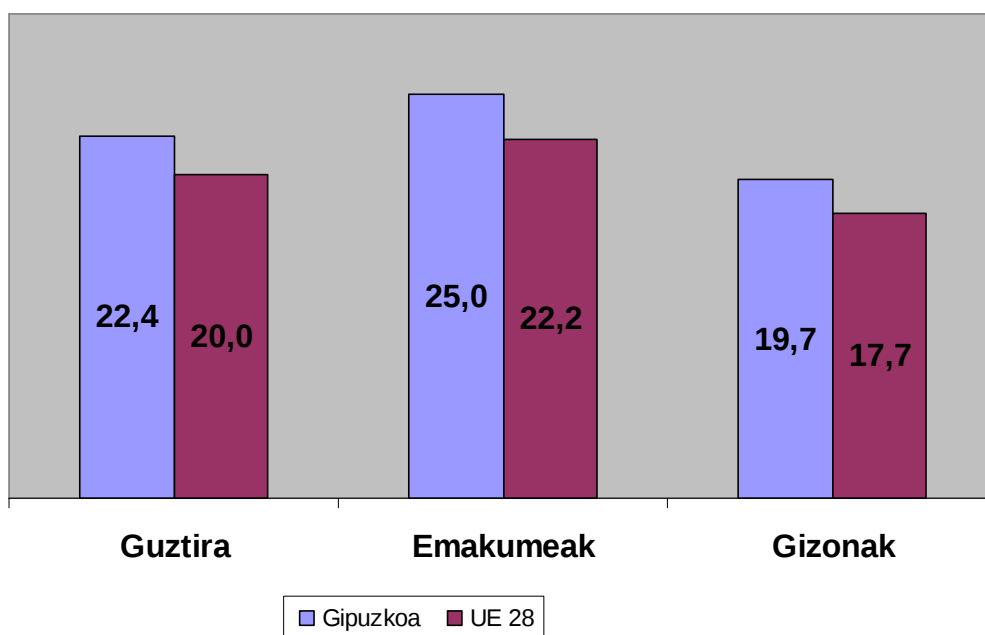
	0 - 19		20 - 64		>= 65		Guztira	
Emakumeak	66.600	48,6	209.580	49,7	92.194	57,0	368.374	51,1
Gizonak	70.509	51,4	212.151	50,3	69.424	43,0	352.084	48,9
Guztira	137.109	100,0	421.731	100,0	161.618	100,0	720.458	100,0

Sexuaren arabera, 368.374 emakumeak ziren (%51,1), eta beste 352.084 gizonekoak (%48,9). Adina eta sexuaren arabera sailkatuta portzentajeak nabarmen aldatzen dira:

- 0-19 urte bitartean, gizonezkoak zertxobait gehiago dira: %51,4.
- Berdin gertatzen da 20-64 urte bitartean: gizonezkoak %50,3 dira.
- Baina 65 urte edo gehiagokoen tartean datuak aldatu egiten dira: emakumeak populazio tarte horren %57,0 dira eta gizonezkoak %43,0.

Gipuzkoan adinekoen pisua handia da biztanlerian: hori ondorioztatu daiteke EB28ko bataz besteko datuekin alderatuta. Gipuzkoan, 65 urte edo gehiagoko biztanleak populazio osoaren %22,4 dira eta Europan, berriz, %20,0, hau da, 2,4 puntuko aldea dago. Alde hori, oraindik nabarmenagoa da emakumeen kasuan (2,8 puntu: %25,0 Gipuzkoan eta %22,2 UE28n); gizonezkoetan, berriz, aldea 2,0 puntukoa da (Gipuzkoan %19,7 dira eta UE28n %17,7). Honek zerikusia du Gipuzkoan bizi itxaropena oso altua izatearekin, emakumeen kasuan 87 urte arteraino iristen baita azken datuen arabera eta gizonezkoen kasuan 81 urte arteraino. UE28ko herrialdeentzat, aldiz, emakumeen kasuan 84 urte arteraino iristen da eta 78 urte arteraino gizonezkoentzat. Honek zera erakusten du: adinekoei zuzendutako politika publikoen beharrak (zaintza, diru sarrerak, e.a.) garrantzi berezia izan behar duela aldundiaren egitasmoetan.

2.1. GRAFIKOA. 65 urtetik gorako biztanleriaren pisua biztanleria osoan

Iturria:
Eustat eta Eurostat.

Europar Batasuna erreferentziazat hartuta egin behar dugun benchmarking edo alderaketa honetan 6 arlo aztertuko ditugu: denboraren erabilera; enplegua; prestakuntza eta prestakuntzarako sarrera; errenten desberdintasuna; erabakiak hartzeko alorra; eta emakumeen kontrako indarkeria.

2.1. Denboraren erabilera

Nabarmenak dira genero ikuspuntutik topatzen diren desberdintasunak denboraren erabileraren aldetik. Datuak ditugun herrialde guztietan emakumezkoek gizonezkoek baino denbora gehiago jarduten dute etxeko eta zaintza lanetan eguneko.

Gipuzkoako emakumeek gizonezkoek baino 1 ordu eta 34 minutu gehiago eskaintzen diote egunero zaintza eta etxeko lanei. Halere, diferentzia hori ia-ia ordubetea jaitsi da azken 10 urteetan; 2008an aldea 2 ordu eta 25 minutukoa zen. Gainera, alde hori EBren batez bestekoaren azpitik dago modu nabarmenean.

Aisiari dagokionez, berriz, justu kontrakoa gertatzen da: herrialde guztietan gizonezkoek emakumezkoek baino denbora gehiago eskaintzen diote aisiari. Europan batez beste ordubete eta 12 minutu gehiago eskaintzen diote, eta Gipuzkoan 50 minutu.

Emakume eta gizonen arteko arrailaren arrazoi nagusienetakoa aurretik aipatutako zaintza eta etxeko lanei eskainitako denboran ematen den arrailean bertan daukagu: aisiarako aukera murriztagoa dute, oro har, emakumeek, lan erreproduktiboaren ardura nagusia jasaten baitute.

EAEko biztanleria landunaren gainean berriki argitaratu diren datuei dagokionez, gainera, egunean etxeko eta zaintza lanei eskainitako ordu kopuruak aztertzen baditugu, emakume eta gizonen arteko arraila 3 ordu eta 15 minutukoa da. Hau da, lanean ari den biztanleriaren artean dagoen arraila, populazio osoan dagoena baino askoz handiagoa da.

2.2. Enplegua

Enplegua lortzeko aukera txikiagoa da emakumeen artean. 2019an, 20 eta 64 urte arteko emakumeen okupazio tasa %70,1ekoa zen Gipuzkoan, eta gizonena, berriz, %76,3koa (6,2 puntuko aldea). Hala ere, EB-27ko batez bestekoa baino txikiagoa da (11,3 puntu). Azken datuen arabera, Gipuzkoako okupazio tasaren arrakala 2,1 puntu jaitsi da 2019tik 2020ra bitartean, eta Europakoa, berriz, askoz ere gutxiago, 0,4 puntu.

Emakumeen enplegua sektoreka aztertzen badugu, zera ikus daiteke: emakume landunen %85,6 zerbitzuen sektorean ari da lanean. Industria sektorean desoreka nabarmena da: bertan gizonen %38,4ak lan egiten duen bitartean, emakumezkoen %13,0ak besterik ez du lan egiten. Eraikuntzan ere ageri da desberdintasuna: gizonen %9,3ak lan egiten du sektore honetan, baina emakumezkoen %1,1ak besterik ez. Banaketa hau, gainera, egonkorra da urteetan zehar, estrukturala dela esan daiteke.

2.2. TAULA. Biztanleria landunaren banaketa sektore eta sexuaren arabera

2019		
Sektorea	Emakumeak	Gizonak
Nekazaritza	0,3	1,4
Industria	13,0	38,4
Eraikuntza	1,1	9,3
Zerbitzuak	85,6	50,9
Guztira	100,0	100,0

Eustat. BJA

Bestalde, azpimarratzekoa da emakumeek proportzio handiagoan burutzen dituztela lanaldi partzialeko lanak: soldatapeko lanean ari diren emakumeen %24,1ak, eta gizonezkoen artean %7,8 besterik ez. Beraz, arraila 16,3 puntutakoa da.

Nabarmentzekoa da Europa mailan lanaldi partzialean ari diren emakume portzentajea (%31,4) Gipuzkoako baino handiago dela, eta gizonen artea, berriz, antzekoa da. Baina Europan emakume eta gizonen arraila ere handiagoa da, hor ere genero desberdintasuna errotuta baitago, gurean bezalatsu.

Susperraldi ekonomikoaren azken etapan (2013-2019), eta covid-19aren pandemiak eragindako krisiaren aurretik, gizonak gehiago sartzen ziren lan-merkatuan, eta emakumeak, aldiz, gelditu egin ziren. Hala, bi sexuen arteko okupazio arrakalak gora egin zuen, baita gizonezkoen eta emakumezkoen langabezia-tasen arteko aldeak ere. Krisia hasi zenean, 2007an, gizonen langabezia-tasa emakumezkoenak baino gehiago egin zuen gora. Horrela, 2009tik 2013ra bitartean, emakumeen langabezia-tasa gizonena baino txikiagoa izan zen. Baina 2014tik aurrera, susperraldi ekonomikoarekin, joera hori aldatuz joan zen.

Okupazio tasa txikiagoa izateak, eta aldi berean, lanaldi partziala gehiago erabiltzeak, zerikusia du aurreko puntuan aipatu ditugun denboraren erabileraren datuekin: emakumeek denbora gehiago ematen dute zaintza eta etxeko lanetan, eta ondorioz, denbora gutxiago dute lan merkatuan parte-hartzeko, besteak beste.

2.3. Prestakuntza

Emakumeek, batez beste, gizonezkoek baino hezkuntza maila altuagoa lortzen dute. Arraila emakumeen aldekoa izateaz gain, Gipuzkoako emakumeek lortutako mailaren bilakaera positiboa da.

Horrela, 30 eta 34 urte bitarteko emakumeen %53k unibertsitate ikasketak ditu, eta EB-28ko batez bestekoa, berriz, %47koa da. Beraz, egoera hobean gaude prestakuntzari dagokionez. Gainera, gizonekiko aldea nabarmena da adierazle honi dagokionez: 30-34 urteko gizonen %43k unibertsitate ikasketak ditu, hau da, 10 puntuko aldea dago (EB-28n ere, aldea 10 puntukoa da).

Dena den, ingeniaritza eta zientzietako ikasketei dagokionez, emakumeen presentzia txikiagoa da; eta Gipuzkoan industriak duen pisua kontuan hartuta, horrek beraien lan merkaturako sarbidea mugatzen du.

2.3 TAULA. Unibertsitate ikasketa bukatutako ikasleen ehunekoa, sexuka (2019/2020 ikasturtea)

	Gizonak	Emakumeak	Guztira
Arteak eta humanitateak	63	37	100
Zientziak	46	54	100
Osasuna	14	86	100
Gizarte eta juridikoak	33	67	100
Ingeniaritza eta arkitektura	71	29	100

2.4. Errenten banaketa

Bloke honek desoreka nabarmena erakusten du gizon eta emakumeen artean. Emakumezkoek errenta txikiagoak jasotzen dituzte eta egindako lanagatik diru-sarrerara gutxiago lortzen dute; beraz, kopuruari dagokionez, aldeak nabarmenak dira. Esaterako, azken datuen arabera (2019ko Pertsona Fisikoen Errentaren gaineko Zerga), emakumeek aitortutako batez besteko errenta 19.910 eurokoa da, eta gizonezkoena, berriz, 30.446 eurokoa; hau da, 10.536 euroko aldea dago.

2.4 TAULA. PFEZ aitorzaileen batez besteko errenta sexuka

	Emakumeak		Gizonak		Arraila	
2009	15.468		25.865		40,2	
2010	15.161	-2,0	26.058	0,7	41,8	+1,6p.p.
2011	15.604	2,9	26.193	0,5	40,4	-1,4 p.p.
2012	14.987	-4,0	25.080	-4,2	40,2	-0,2 p.p.
2013	14.921	-0,4	25.080	0,0	40,5	+0,3 p.p.
2014	15.681	5,1	25.829	3,0	39,3	-1,2 p.p.
2015	16.280	3,8	26.607	3,0	38,8	-0,5 p.p.
2016	16.738	2,8	27.305	2,6	38,7	-0,1 p.p.
2017	17.666	5,5	28.425	4,1	37,9	-0,8 p.p.
2018	18.342	9,6	29.315	7,4	37,4	-0,5 p.p.
2019	19.910	12,7	30.446	7,1	34,6	-2,8 p.p.

zenbatekoak eurotan

(*) Batez besteko errentaren kalkulua: Emakume eta gizonen batez besteko errenta kalkulatzeko, banakako aitortzen eta familia unitatean sartu gabekoen aitortzen, aitortzaile bakarrek direnez, bakoitzari dagokion sexua egotzi zaie. Baterako aitortzen, ordea, -bi ezkontide dauden kasuetan- bi aitortzaile hartu dira kontutan eta bakoitzari bere laneko eta jardueretako errentak egotzi zaizkie, kapitalaren errentak erdibana egin diren bitartean.

Aurreko taulak erakusten dituen errenta desberdintasunak ulertze aldera, zenbait faktore eduki behar dira kontutan: lehenik eta behin, aurretik aipatu dugun moduan, emakumeen portzentaje altuago batek egiten du lan lanaldi partzialean. Bestalde, asko dira oraindik soldatapeko lanik ez duten emakumeak, senarrekin baterako aitortpena egiten dutenak. Horien kasuan, aitortzaile moduan kontutan edukitzen dira, baina beraien errenta maila oso baxua da (bikotearen kapital etekinen erdia, hain zuzen ere). Eta azkenik, sexuaren arabera lanaren sektorekako banaketa dela-eta, feminizatutako sektoreak tradizionalki soldata baxuagokoak izan dira (zaintza lanak, merkataritzako lanak, bulegokoak,...).

Bestalde, pobreziaren adierazleak erakusten dute horrek neurri handiagoan eragiten dietela emakumeei (2017ko AROPE tasa %19,7 da emakumeentzat eta %18,7 gizonezkoentzat). Europan, pobrezia eta bazterketa arriskuan dauden emakumeen proportzioa handiagoa da (%23,3), eta gizonezkoekin (%21,6) dagoen aldea ere handiagoa da (1,7 puntu).

2.5. Erabakiak hartzeko alorra

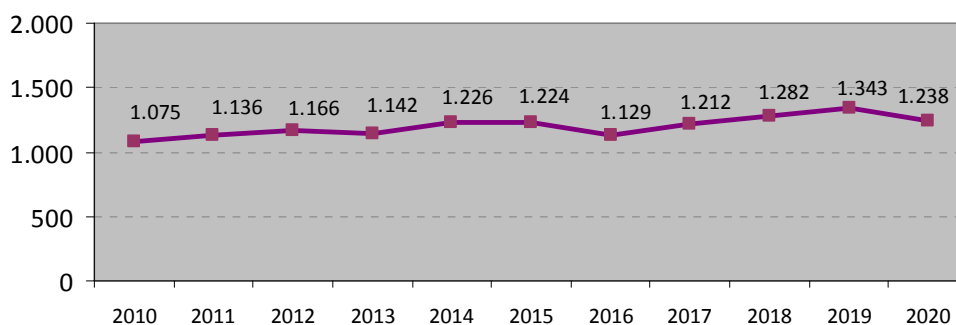
Alor honi dagokienez, esan beharra dago oraindik egiteko asko dagoela, nahiz eta aurrerapenak, gehienbat esparru publikoan, enpresaren eremuan desorekak jarraitu egiten baitute.

Enpresen zuzendaritza karguei buruz eskuragarri dauden azken datuek (2016ko Lan Merkatuaren Zentsua) erakusten dute emakumeen presentziak behera egin duela: 2008an, zuzendaritza karguak betetzen zituzten emakumeak %28,8 ziren; 2012an, portzentaje hori %32,7ra igo zen; baina, 2016an %30,3ra jaitsi zen. Antzeko joera ikusten da Garapen Jasangarrirako 2030 Agendaren Genero Berdintasunaren 5. helburuan (emakume eta neska guztiak ahalduntzea). Ildo horretan, zuzendaritza karguetan emakumeek duten presentziari buruzko adierazleak erakusten du EAEn helburu horretatik urruntzen ari garela. Emakumeen proportzioa %36,7koa zen 2015ean, baina beheranzko joera etengabea ikusten da, eta %31,68koa da 2020an.

2.6. Emakumeen aurkako indarkeria matxista

Gipuzkoan, emakumeen aurkako indarkeriak oraindik ere biktima asko jasotzen ditu urtero. 2020an, 1.238 emakume izan ziren indarkeriaren biktima, eta azken urteetako urteko datuek goranzko joera erakusten dute.

2.2. GRAFIKOA. Genero-indarkeriaren biktima diren emakumeak Gipuzkoan

Iturria: Eusko Jaurlaritza. Segurtasun Saila. Segurtasunaren Koordinaziorako Zuzendaritza.

2.5. TAULA: Gizon eta emakumeen arteko berdintasuna Gipuzkoan eta Europan

	Gipuzkoa	EB	Benchmarking
DENBORAREN ERABILERA			
Zaintza eta etxeko lanei eskainitako denbora 2018(emakumeen denbora – gizonezkoena; oo:mm)	+1 ordu 34 min	+2 ordu 35 min ⁽¹⁾	++
Aisiari eskainitako denbora 2018 (emakumeen denbora – gizonezkoena; oo:mm)	- 50 min	- 72 min ⁽¹⁾	+
ENPLEGUAREKIKO HARREMANA			
Emakumezkoen okupazio-tasa. 20-64 urte (2020)	%70,1	%66,7	+
Okupazio-tasa: gizon eta emakumeen arteko arraila (2020)	6,2 p.p.	11,3 p.p.	++
Emakumezkoen langabezia-tasa. (2020)	%8,4	%7,3	--
Langabezia-tasa: gizon eta emakumeen arteko arraila (2020)	+ 0,3 p.p.	+ 0,5 p.p.	+
Lanaldi partzialean lan egiten duten emakumeak (2020). EAE	%27,7	%29,7	-
Lanaldi partziala: gizon eta emakumeen arteko arraila (2020) EAE	18,7 p.p.	21,3 p.p.	+
PRESTAKUNTZA ETA PRESTAKUNTZARAKO SARRERA			
Gutxienez bigarren hezkuntzako ikasketak dituzten 20-24 urteko emakumeak (EAE. 2019)	%96,0	%86,4	++
Unibertsitateko ikasketak dituen 30-34 urte bitarteko biztanleria: emakumeak (EAE.2019)	%53,0	%47,0	+
ERRENTEN DESBERDINTASUNA			
Emakumezkoen pobrezia eta bazterketa arriskuaren AROPE (2017)	%19,7	%23,3	+
Pobrezia eta bazterketa arriskuaren AROPE tasa: gizon eta emakumeen arteko arraila (2017)	1,0 p.p.	1,7 p.p.	--
ERABAKIAK HARTZEKO ALORRAK			
Emakumezkoak Parlamentuan (2019)	%50,0	%40,7	++
Emakumezkoak Gobernuan (2019)	%44,4	%48,1	-
Emakumezkoak enpresa zuzendaritza-karguetan (GJH. 2020)	%31,7	%36,0	-

Oharra: +/-/= ikurrak gizon eta emakumeen arteko berdintasunean gaur egungo egoera edo azken urteetako bilakaera aldeko/kontrako/berdina adierazten du. : Ez dago emaitzarik/ ezaugarri bereizgarririk gabeko emaitza.

Iturria: Eustat, Eurostat, Gipuzkoako Foru Aldundia, Eusko Jarularitza eta INE-k argitaratutako datuetan oinarritutako emaitzak.

(1) Europako batez bestekoa estatistikak aurkeztu dituzten 14 herrialdeena da (13 herrialdek ez dute estatistikarik aurkeztu).

3. FUNTZIO PUBLIKOKO DATUAK

3.1. Langileriaren osaera 2021/07/31n

Kopuruaren aldetik GFAko langileria emakumeen aldera egiten du. 2.074 langiletik, 1.130 (%54,5) emakumezkoa da eta 944 (%45,5) gizonezkoa.

Kopuru aldetik emakumezko gehiago badaude ere, zenbait arlotan desberdintasunak nabari dira. Ondoren, arlo hauen bilakaera aztertuko dugu.

Burutzen banaketaz ari garela, emakumezkoek burutzen %49,5 betetzen dute eta gizonezkoek beste %50,5. Esan beharra dago, hala ere, emakumezkoek sailkapen maila baxuagoko burutzak (C1- C2) betetzen dituztela hein handiago batean (%93,6); A1 sailkapen taldeko burutzetan (goi mailako teknikariak) %63,7a gizonezkoek betetzen dituzte, eta A2 taldean (erdi mailako teknikariak) %55,3a gizonezkoen esku daude.

3.1. TAULA. GFAn betetzen diren burutzak sexuka (%)

Sexua	A1	A2	C1	Guztira
Gizonezkoa	63,7	55,3	6,4	49,5
Emakumezkoa	36,3	44,7	93,6	50,5
Guztira	100,0	100,0	100,0	100,0

Bestalde, **sailkapen taldearen** arabera langileen banaketari erreparatzen badiogu, A1 taldean nahiko parekoa den bitartean (%57,4 emakumezkoak eta %42,6 gizonezkoak), A2 eta C1 taldeetan -erdi mailako teknikariak eta administrariak- emakumeen presentzia nabarmen altuagoa delarik (%71,6 eta %68,6, hurrenez hurren). C2 taldean, berriz, gizonezkoen kopurua nabarmen handiagoa da (%76,8), besteak beste, suhiltzaileen gehiengoa talde honetan baitago.

TAULA 3.2. Langileriaren banaketa sailkapen taldearen arabera

Sexua	Pertsonal politikoa	A1	A2	C1	C2	E	Guztira
Gizonezkoa	48,8	57,4	71,6	68,6	23,2	50,0	54,5
Emakumezkoa	51,2	42,6	28,4	31,4	76,8	50,0	45,5
Guztira	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Kontratu motaren arabera bi talde nagusiak aztertuz gero ere, diferentziak agertzen dira: karrerazko funtzionarioen artean gizonak dira nagusi (%52,9) eta, aldiz, bitarteko funtzionarioen artean emakumeak (%60,9).

TAULA 3.3 Langileriaren banaketa kontratu motaren arabera (%)

Sexua	Karrerako. Funtzion.	Pertsonal politikoa	Aldi bateko	Aldi bateko langile	Bitarteko funtzion.	Aldizkako langile finkoa	Langile	Goi kargua	Guztira
Emakumezkoa	47,1	45,7	50,0	90,5	60,9	78,6	50,0	44,4	54,5
Gizonezkoa	52,9	54,3	50,0	9,5	39,1	21,4	50,0	55,6	45,5
Guztira	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

3.2. Familia bizitza eta lana bateragarri egiteko neurriak

Tradizionalki emakumeak izan dira proportzio handiago batean bateragarritasunerako neurriak erabili izan dituztenak. Eta 2020ko datuek joera hori erakusten dute:

- Amatasun/aitatasunagatik eman diren 75 lizentzietatik, 41 emakumezkoak erabili dituzte (%54,7), eta gizonezkoek 34 (%45,3).
- Adingabeei eta adinekoei laguntzeko 655 baimenetatik, emakumezkoak 533 erabili dituzte (%81,4) eta gizonezkoek 122 (%18,6).
- Adingabekoak eta adinekoak zaintzeko eszedentziak guztira 42 izan dira, hauetatik 40 emakumeek eskatuak (%95,2).
- Lanaldi murizketa eskatu duten 148 langileetatik, 134 emakumeak izan dira (%90,5).
- Covid-19aren osasun-krisiak eragindako egoerari lotutako neurrien barruan, telelanean parte hartutako 210 pertsonetatik, 151 emakumeak dira (%71,9) eta 59 gizonak (%28,1).

3.3. Adinaren araberako desberdintasunak

GFAko langileen adina aztertuz gero, zera ikus dezakegu:

- Langileen %15,2a besterik ez da 40 urtetik beherakoa, eta hauen artean emakumezkoen presentzia handiagoa da (%56,2).
- Adin tarte guztietan emakumezkoak gizonezkoak baino gehiago dira. Portzentajetan, alderik handienak tarte txikienetan daude, 20 eta 34 urte artekoetan.

Adin tarteak	Gizonak	Emakumeak	Guztira	% gizonak	% emakumeak
<20	0	0	0	-	-
20-24	0	3	3	0,0	100,0
25-29	20	36	56	35,7	64,3
30-34	43	59	102	42,2	57,8
35-39	75	79	154	48,7	51,3
40-44	109	152	261	41,8	58,2
45-49	165	202	367	45,0	55,0
50-54	196	207	403	48,6	51,4
55-59	199	231	430	46,3	53,7
60-64	128	159	287	44,6	55,4
>=65	3	4	7	42,9	57,1
Guztira	938	1.132	2.070	45,3	54,7

3.4. Langileen prestakuntzari buruzko datuak

Prestakuntzako datuetatik zera ondorioztatu daiteke: emakumezkoen parte hartzea gizonena baino askoz handiagoa dela urtez urte. Horrela, 2020ko ikastaroetan aritu diren langileen %68,9 emakumezkoa izan da.

4. AZTERTUTAKO PROGRAMEN PISUA AURREKONTUAN

4.1. Pisua aurrekontu osoan

Ondoko taulan ikus daitekeen moduan 2022ko aurrekontuan generoaren ikuspegitik aztertutako garrantzi handi eta ertaineko programa guztiek aurrekontu osoaren %61,9a ordezkatzeko dute. Horrela, kudeaketako aurrekontu propioa 995 milioi eurokoa izanik, aztertutako 34 programen zenbatekoa 616 milioikoa da (%61,9). Horietatik, 23 programa garrantzi handikoak dira generoaren ikuspegitik eta kudeatutako gastua 464 milioikoa da (%46,6). Bestalde, garrantzi ertaina duten programak beste 11 dira eta kudeatutako gastua 152 milioikoa da (%15,3).

Horrez gain, erabiltzen ari garen erreferentzia (kudeatutako gastua) ez da nahikoa jabetzeko aztertutako programen garrantziaz eta beraien eraginkortasunaz. Hala, zerga politika programak gastuaren ikuspegitik garrantzi txikia badu ere (2,0 milioi, aurrekontuaren propio osoaren %0,2), kontuan izan behar da programa horretan diseinatzen direla zergak: Foru Aldundiaren diru-iturri nagusia, eta gastu programak aurrera eramateko ezinbesteko baliabideak. Gainera, zerga-sistemak izugarrizko garrantzia du erlazio zuzena duelako administrazio publikoek duten gehieneko gastu mugarekin. Horrez gain, zenbait erabaki garrantzitsuen artean gastu fiskalen tamaina eta banaketa bertan zehazten dira, eta zentzu horretan esan behar da 2022ko aurrekontuko gastu fiskalak 2.218 milioikoak izan direla, Foru Aldundiaren sarreren aurrekontu osoaren %29,3.

Bestalde, programen begirada orokor honetan aurrekontuan duten pisuaren arabera aztertzen baditugu, aipatzekoa da **Gizarte Politika Departamentuaren** garrantzia: 6 programa aztertzen dira, eta seirak garrantzi handikoak bezala dira generoaren ikuspegiaren aldetik. Baliabideen aldetik, programek 371 milioi euro kudeatzen dituzte; departamentu osoaren %81,6, eta Foru Aldundiko

kudeaketa aurrekontu propioaren %37,3. Horien artean, aipatzekoa da “Adinekoen laguntza” programa, izan ere, 111 milioi euroko aurrekontua du.

Departamentu horrek garrantzia du baita babesik gabeko pertsonengan duen eraginaren aldetik ere; kontuan izan behar da, aurreko atalean egin dugun diagnosi laburtuan, pobrezia tasaren adierazleak emakume eta gizonen arteko arraila handienetakoa azaltzen duela. Eta zeregin horretan departamentuko zenbait programen egitekoa agerikoa da, bai arraila jaisteko bai emakume zein gizonen artean pobrezia mailak murrizteko.

Mugikortasuna eta Lurralde Antolaketa Departamentuaren 4 programa aztertzen dira, denak ere garrantzi ertainekoak bezala sailkatuak. Aurrekontu mailan, 69 milioi euroko baliabideak kudeatzen dituzte (departamentu osoaren %89,2, eta Foru Aldundiko kudeaketa aurrekontu propioaren %6,9). Aurrera eramaten diren programen artean, garrantzia dute garraio publikoa sustatzen dituzten ekintzak, eta horrek nahiz eta populazioa osoan eragina izan, zenbait gizarte sektoreetan eragin handiagoa du (emakumeak, haur era gazteak, adinekoak...); izan ere, erabiltzaile horiek garraio publikoaren premia handiagoa izaten dute.

Ekonomia sustapena, Turismoa eta Landa ingurunea Departamentuan aztertutako programek 58 milioi euroko baliabideak kudeatzen dituzte (departamentu osoaren %47,9 eta Foru Aldundiko kudeaketa aurrekontu propioaren %5,9). Sei programa aztertu dira, 3 garrantzi handikoak generoaren ikuspegitik, eta beste 3 garrantzi ertainekoak. Eta beren jarduerak bi gaietan eragiten dute; alde batetik, pertsonen hezkuntza eta ezagutzaren sustapenean (hezkuntza zentzu zabalean hartuta: berrikuntza, teknologia arloa, kultura ekintzailea...). Eta beste alde batetik, landa inguruetako zerbitzu eta azpiegituren garapenean. Departamentu honetatik aztertzen diren programetan aurrera eramaten diren jarduerak, gehienbat pertsona helduetan eragiten dute (ikasi nahi duten pertsonetan, berrikuntza eta ekintzailetasuna bilatzen duten pertsonetan..). Dena den, epe luzera ondorioak gizarte osoarentzat dira.

4.1. TAULA - Aztertutako programen pisua 2022ko Aldundiko aurrekontuan

Departamentua	PROGRAMA	Genero garrantzia	AURREKONTUA - 2022		
			Zenbatekoa (eurotan)	Pisua bere depart. (%)	Pisua aurrek. osoan* (%)
Diputatu Nagusia	Diputatu Nagusiaren Kabinetea	Handia	1.790.491	7,0	0,2
	Estrategia	Handia	8.861.720	34,5	0,9
	Komunikazioa	Handia	1.918.415	7,5	0,2
	Giza Eskubideetako eta Kultura Demokratikoa	Handia	1.274.136	5,0	0,1
	Hizkuntza Berdintasuneko Zuzendaritza Nagusia	Ertaina	7.896.376	30,8	0,8
	Eraldaketa Digitala	Handia	441.760	1,7	0,0
	Berdintasuna	Handia	2.351.289	9,2	0,2
	DEPARTAMENTUA GUZTIRA		25.664.425	95,6	2,5
Gobernantza	Funtzio Publikoa	Handia	6.581.935	10,2	0,7
	Kontratazio publikoa koordinatzeko zerbitzua	Handia	35.000	0,1	0,0
	Herritarren Partaidetza	Handia	2.143.700	3,3	0,2
	DEPARTAMENTUA GUZTIRA		64.815.673	13,5	0,9
Ekonomia sustapena, turismoa eta landa ingurunea	LK- Lurraldearekiko Konpromezua	Handia	26.781.086	21,9	2,7
	Eskulangintza Sektorearen Sustapena	Handia	1.023.878	0,8	0,1
	Zientzia, Teknologia eta Berrikuntza Sustatzea	Handia	6.488.693	5,3	0,7
	Internazionalizazio Jarduketara Sustatzea	Ertaina	1.364.014	1,1	0,1
	Gipuzkoa 4.0:Fabrikazio aurreratua	Ertaina	5.341.227	4,4	0,5
	Landa Garapena eta Nekazar Egiturak	Ertaina	17.441.361	14,3	1,8
	DEPARTAMENTUA GUZTIRA		122.054.102	47,9	5,9
Mugikortasuna eta lurralde antolaketa	Garraioaren Antolamendua	Ertaina	56.010.485	72,5	5,6
	Bizikleta bideak	Ertaina	5.303.787	6,9	0,5
	Pasaialdeko Antolaketa eta Sustapena	Ertaina	4.947.568	6,4	0,5
	Lurraldearen Antolaketa	Ertaina	2.639.458	3,4	0,3
	DEPARTAMENTUA GUZTIRA		77.251.270	89,2	6,9
Ogasuna eta finantzak (**)	Zerga Administrazioa	Ertaina	31.675.527	57,5	3,2
	Herritarren Arreta eta Zerga Heziketa	Ertaina	3.748.546	6,8	0,4
	Aurrekontuak eta Finantzak	Handia	2.828.805	5,1	0,3
	Zerga eta Finantza Politika	Handia	2.043.451	3,7	0,2
	DEPARTAMENTUA GUZTIRA		55.102.401	73,1	4,1
Gizarte politikak (**)	Desgaituen laguntza	Handia	61.823.071	13,6	6,2
	Adinekoen laguntza	Handia	111.040.933	24,4	11,2
	Gizarte zerbitzuen zentroetako inbertsioen plana	Handia	23.114.009	5,1	2,3
	Aldizkako prestazio ekonomikoak	Handia	84.626.794	18,6	8,5
	Gizarte Inklusioko eta Indarkeria Matxistaren Emakume Biktimen Arreta	Handia	36.586.446	8,0	3,7
	Haur eta nerabeen babesa	Handia	53.950.179	11,9	5,4
	DEPARTAMENTUA GUZTIRA		454.952.144	81,6	37,3
Kultura, lankidetzak, gazteria eta kirolak	Liburutegia, kulturaren sustapena eta hedapena	Ertaina	15.647.705	24,5	1,6
	Nazioarteko Lankidetzak	Handia	4.934.703	7,7	0,5
	Haur, nerabe eta gazteen sustapena	Handia	6.507.083	10,2	0,7
	Kirolaren sustapena	Handia	16.648.686	26,1	1,7
	DEPARTAMENTUA GUZTIRA		63.907.411	68,4	4,4
AURREKONTU PROPIOA GUZTIRA (***)			994.602.353		100,0
AZTERTUTAKO PROGRAMAK GUZTIRA			615.812.317		61,9
GUZTIRA GARRANTZI HANDIA			463.796.263		46,6
GUZTIRA GARRANTZI ERTAINA			152.016.054		15,3

* Kudeaketa propioa aurrekontuaren zenbatekoarekin alderatuta.

** Ogasun eta Finantza Departamentuko eta Gizarte Politika Departamentuko datuak, aurrekontu propioari dagozkie.

*** Kontuan hartzen dira Batzar Nagusiak eta Hainbat departamentutako gastuak

Ogasun eta Finantza Departamentua aztertzen denean, kontuan izan behar da bere aurrekontu propioari buruz ari garela. Horretarako, aurrekontu osoari erakundeekiko konpromisoen zenbatekoa kentzen zaio: Estatuari ordaindutako Kupoa, Eusko Jaurlaritzari ordaindutako Ekarpinak, eta Gipuzkoako udalei ordaindutako Udal Finantzaketarako Foru Fondoa. Hori guztia kontuan hartuta, aztertutako lau programek 40 milioi euroko baliabideak kudeatzen dituzte, departamentuaren kudeaketa aurrekontu propioaren %73,1, eta Foru aldundiko kudeaketa aurrekontu propioaren %4,1. Lau programa horietatik 2 garrantzi handikoak dira genero ikuspegitik, eta beste 2k ertain bezala sailkatu da.

Aurrera eramaten diren ekintzetatik aipatzekoak dira herritarren artean zerga kontzientziazio fiskala areagotzeko egiten diren ekintzak, eta politika publikoen ildo nagusiak definitzerakoan generoaren ikuspegiari ematen zaion bultzada; bai Foru Aldundiko aurrekontuak prestatzeko garaian, eta baita zerga sistemaren ildo nagusiak definitzerakoan ere. Nahiz eta gehienetan jarduera orokorrak pertsona helduei zuzenduak egon, zeharka bada ere, populazio osoan du eragina. Eta gainera, aukera ematen du jarduera zehatzen bidez gizartearen kolektibo konkretu batzuetan eragiteko (esaterako, desgaituei kenkariak ipiniz zenbait zergatan...).

Gainera, sarreran aipatu dugun bezala, eta departamentu honen kasuan, kudeatutako gastua ez da erreferentzia nahikoa duen garrantziaz jabetzeko. Hasteko, zergak, diru sarrera iturri izateaz gain, errenta birbanatzeko tresna ere badira eta, beraz, emakume eta gizonen bizitza materialean eragin handia izaten dute. Kontuan izanda, oraindik ere Gipuzkoan emakume eta gizonen artean errenta desberdintasunak handiak direla, politika fiskalaren zeregina garrantzitsua izan daiteke. Horrez gain, ez da kontuan hartzen Foru Aldundiko diru-sarreretan ematen diren gastu fiskalen zenbatekoa. Gastu fiskalak zera dira: diru-sarreretan ematen den gutxitzea salbuespenak, hobariak, murrizpenak eta desgrabazioak direla medio. Murrizpen horien helburuak ekonomikoak eta sozialak izan daitezke, subjektu, ekintza edo jarduera jakin

batzuen alde. Esaterako, 2022ko aurrekontuetan 716 milioi euroko gastu fiskala aurreikusten da Pertsona Fisikoen Errentaren gaineko Zergarengatik; eta horietatik 276 milioi euro emakumezkoei dagozkie, eta beste 440 gizonezkoei.

Kultura, lankidetzatza, gazteria eta kirola Departamentuaren 4 programa aztertzen dira, 3 garrantzi handikoak bezala sailkatuak, eta bestea garrantzia ertainekoa. Aurrekontuaren ikuspegitik, 44 milioi euroko baliabideak kudeatzen dituzte (departamentu osoaren %68,4 eta Foru Aldundiko kudeaketa aurrekontu propioaren %4,4). Aurrera eramaten diren programen artean, zenbatekoari dagokionez garrantzia du kirolaren sustapenari buruzkoak (17 milioi euro). Programa horiek eragina duten kolektiboari begira, gehienbat haur eta nerabeengan eragiten dute. Beren hezkuntza eta ezagutza aukerak garatuz, eta aisialdia eta kirola egiteko aukerak bultzatuz.

Foru Aldundiko giza- baliabideen kudeaketa **Gobernantza Departamentuaren** esku dago. Bertan aztertutako 3 programek 9 milioi eurotako baliabideak kudeatzen dituzte (departamentuaren %13,5 eta kudeaketa aurrekontu propio osoaren %0,9). Programa horien jarduerak garrantzia du departamentuetan komunak diren programak eta proiektuak bultzatu eta koordinatzen dituztelako. Funtzio Publikoa programa Foru Aldundiko barneko programa bat da, bertako langileriarri zuzenduta dagoena. Beren diru-sarreretan eta baldintza egokietan lana egiteko aukeran eragiten du; eta langileriaaren prestakuntza jarduerak aurrera eramaten dituenek, beren hezkuntza eta ezagutzarako aukeraren gaitasunean ere eragiten du.

Azkenik, **Diputatu Nagusiaren departamentuaren** 7 programa aztertzen dira. Horietatik, 6 garrantzi handikoak bezala sailkatuak daude, eta bestea garrantzia ertainekoa. Baliabide aldetik 25 milioi euro kudeatzen dira; departamentuaren %95,6a, eta Foru Aldundiko kudeaketa aurrekontu propioaren %2,5. Alde

batetik, Foru Aldundiak garatzen dituen politika publikoak koordinatzen dira, eta jardura horien komunikazioa landu eta gauzatzen da, eta Gipuzkoako Foru Aldundiaren 2020-2023 Kudeaketa Plan Estrategikoaz arduratzen da. Bestalde, garrantzi berezia du Berdintasuna programak, izan ere bere helburua da, oro har, Foru Aldundiko jardura guztietan genero-ikuspegia integratzea, eta lurralde osoan zehar berdintasunaren aldeko politikak bultzatzea. Horretarako, Berdintasun plana bultzatu eta koordinatzen du, eta bere jarraipenaz arduratzen da. Populazio osoari zuzendutako jarduerak eramaten dira aurrera, eta indarkeriarik gabeko bizitza librerako aukera sustatzen du, baita gizarte eta politika mailan parte-hartzeko aukera ere.

4.2. Genero berdintasun planera zuzendutako pisua

Aurrekontuak prestatzeko foru mailan ezarri den tresna berriak (EBA – Emaizetara Bideratutako Aurrekontuak) ahalbidetu du Genero Berdintasuneko Planeko politikak gehitzea. Horren bitartez, aurrekontuak genero ikuspegitik lantzeko prozesuaren barruan, aztertzen dira berdintasun politiketara zuzendutako zenbatekoak.

Horrela, kudeaketako aurrekontu propioko 995 milioitik, berdintasun politiketara 18,8 milioi euro zuzentzen dira (%1,9). Garrantzia handia eta ertaina bezala sailkatutako 34 programek, guztira 18,3 milioi euro zuzentzen dituzte berdintasun politiketara (12,4 milioi euro garrantzia handikoak eta 5,9 milioi garrantzia ertainekoak). Geratzen diren beste 0,5 milioiak garrantzia txikikoak bezala sailkatutakoak zuzentzen dituzte.

4.2. TAULA – Genero Berdintasunaren Planaren (GBP) barruan zuzendutako zenbatekoek pisua

Departamentua	Programa	Genero garrantzia	AURREKONTUA (*) - 2022 (euroak)		
			Guztira	GBP	%
Diputatu Nagusia	Diputatu Nagusiaren Kabinetea	Handia	1.790.491	6.387	0,4
	Estrategia	Handia	8.861.720	95.336	1,1
	Komunikazioa	Handia	1.918.415	121.835	6,4
	Giza Eskubideetako eta Kultura Demokratikoa	Handia	1.274.136	118.329	9,3
	Hizkuntza Berdintasuneko Zuzendaritza Nagusia	Ertaina	7.896.376	135.609	1,7
	Eraldaketa Digitala	Handia	441.760	1.289	0,3
	Berdintasuna	Handia	2.351.289	2.351.289	100,0
	DEPARTAMENTUA GUZTIRA		25.664.425	2.830.126	11,0
Gobernantza	Funtzio Publikoa	Handia	6.581.935	70.591	1,1
	Kontratazio publikoa koordinatzeko zerbitzua	Handia	35.000	4	0,0
	Herritarren Partaidetza	Handia	2.143.700	4.967	0,2
	DEPARTAMENTUA GUZTIRA		64.815.673	79.090	0,1
Ekonomia sustapena, turismoa eta landa ingurunea	LK- Lurraldearekiko Konpromezua	Handia	26.781.086	591.483	2,2
	Eskulangintza Sektorearen Sustapena	Handia	1.023.878	9.069	0,9
	Zientzia, Teknologia eta Berrikuntza Sustatzea	Handia	6.488.693	50.237	0,8
	Internazionalizazio Jarduketara Sustatzea	Ertaina	1.364.014	18.200	1,3
	Gipuzkoa 4.0:Fabrikazio aurreratua	Ertaina	5.341.227	79.432	1,5
	Landa Garapena eta Nekazar Egiturak	Ertaina	17.441.361	588.548	3,4
	DEPARTAMENTUA GUZTIRA		122.054.102	1.386.519	1,1
Mugikortasuna eta lurralde antolaketa	Garraioaren Antolamendua	Ertaina	56.010.485	560.105	1,0
	Bizikleta bideak	Ertaina	5.303.787	53.038	1,0
	Pasaialdeko Antolaketa eta Sustapena	Ertaina	4.947.568	2.409.714	48,7
	Lurraldearen Antolaketa	Ertaina	2.639.458	524.818	19,9
	DEPARTAMENTUA GUZTIRA		77.251.270	3.670.120	4,8
Ogasuna eta finantzak (**)	Zerga Administrazioa	Ertaina	31.675.527	1.103.766	3,5
	Herritarren Arreta eta Zerga Heziketa	Ertaina	3.748.546	369.642	9,9
	Aurrekontuak eta Finantzak	Handia	2.828.805	9.568	0,3
	Zerga eta Finantza Politika	Handia	2.043.451	70.536	3,5
	DEPARTAMENTUA GUZTIRA		55.102.401	1.553.512	2,8
Gizarte politikak (**)	Desgaituen laguntza	Handia	61.823.071	147.371	0,2
	Adinekoen laguntza	Handia	111.040.933	324.662	0,3
	Gizarte zerbitzuen zentroetako inbertsioen plana	Handia	23.114.009	34.628	0,1
	Aldizkako prestazio ekonomikoak	Handia	84.626.794	6.549	0,0
	Gizarte Inklusioko eta Indarkeria Matxistaren Emakume Biktimen Arreta	Handia	36.586.446	4.803.876	13,1
	Haur eta nerabeen babesa	Handia	53.950.179	1.339.488	2,5
	DEPARTAMENTUA GUZTIRA		454.952.144	6.734.964	1,5
Kultura, lankidetzak, gazteria eta kirolak	Liburutegia, kulturaren sustapena eta hedapena	Ertaina	15.647.705	62.767	0,4
	Nazioarteko Lankidetzak	Handia	4.934.703	976.732	19,8
	Haur, nerabe eta gazteen sustapena	Handia	6.507.083	600.708	9,2
	Kirolaren sustapena	Handia	16.648.686	702.649	4,2
	DEPARTAMENTUA GUZTIRA		63.907.411	2.386.032	3,7
AURREKONTU PROPIOA GUZTIRA (***)			994.602.353	18.766.501	1,9
AZTERTUTAKO PROGRAMAK GUZTIRA			615.812.317	18.343.220	3,0
GUZTIRA GARRANTZI HANDIA			463.796.263	12.437.581	2,7
GUZTIRA GARRANTZI ERTAINA			152.016.054	5.905.638	3,9

* Kudeaketa propioko aurrekontua

** Ogasun eta Finantza Departamentuko eta Gizarte Politika Departamentuko datuak, aurrekontu propioari dagozkio.

*** Kontuan hartzen dira Batzar Nagusiak eta Hainbat departamentutako gastuak

Banaka nabarmentzen den programa Gizarte Inklusioko eta Indarkeria Matxistaren Emakume Biktimen Arreta da, 4,8 milioi euro zuzentzen ditu berdintasun politiketara, programa osoaren %13,1. Gainera, zenbateko horrek guztira GBPra zuzendutakoaren %25,6a da.

Kuantitatiboki garrantzirik handiena duen bigarren programa Berdintasuna da, bere aurrekontu osoa (2,4 milioi euro) GBPko politiketara zuzentzen dituela.

5. AZTERTUTAKO PROGRAMEN ANALISIA ERAGINA DUTEN PERTSONEN KOLEKTIBOEN ARABERA

Hasieran aipatutako gaitasunetan oinarritutako metodologiarekin zera aztertu nahi da: Gipuzkoako Foru Aldundiak aurrera eramaten dituen programak nola eragiten duten emakume eta gizonen bizi kalitatean. Beraz, eta ikuspegi hori pertsonen bizi-kalitatean oinarritzen bada, azterketa garrantzitsua da politika publikoek nola eragiten duten onuradunen talde nagusien artean.

Horretarako, pertsonen kolektibo nagusiak 5 taldetan bereizten dira:

- Adinekoak
- Helduak
- Haur eta gazteak
- Behar bereziak dauzkatenak (desgaituak zein genero indarkeria, besteak beste)
- Populazio osoa

Programa bakoitza sailkatzen da eragiten duen pertsonen kolektiboaren arabera. Azterketa hori, nahiz eta errealitatearen sinplifikazioa den (izan ere, programa askok kolektibo bat baino gehiagotan eragin dezake edota

populazioa osoan), lehen hurbilpen bezala balio handikoa da. Modu honetan, kolektibo bakoitzari zuzentzen zaion aurrekontuaren zenbatekoa jakin dezakegu. Dena den, kontuan izan behar da txosten honetan ez direla Foru Aldundiko programa guztiak aztertzen (garrantzi txikikoak eta genero ikuspegitik garrantzirik ez dutenak kanpo geratzen dira). Eta beraz, badago aurrekontuaren zati bat (379 milioi euro) kolektibo horiei zuzentzen zaiena, baina aztertzen ez dena.

Etorkizunari begira, aurrekontu parte-hartzaileak bultzatzen diren heinean kolektibo ezberdinen iritzia eta ebaluazioa oso garrantzitsua izan daiteke gabeziak detektatzeko eta, hortaz, hobekuntzak sartzeko. Beraz, prozesu parte-hartzaile horiek antolatzerakoan kolektibo horien iritzia jasotzeko bideak ireki beharko dira, eta baita beraien genero ikuspegia landu ere.

Atal honetan, kolektibo bakoitzean eragiten duten programen laburpen bat eskaintzen da. Ez dira programa guztiak aztertzen (esanguratsuenak bakarrik), eta ezta bere osotasunean ere, sintesi bat baizik. Programa bakoitza bere xehetasun guztiekin ezagutzeko bere fitxara joatea besterik ez dago.

Ondorengo taulan erakusten da sailkapen hori, eta programa bakoitzak eragiten duen kolektiboa eta aurrekontuan duen pisua aztertzeaz gain, zein 2 gaitasunetan eragiten duen gehienbat nabarmentzen da; garrantzitsuenari 1 ipiniz, eta bigarrenari 2 jarritz.

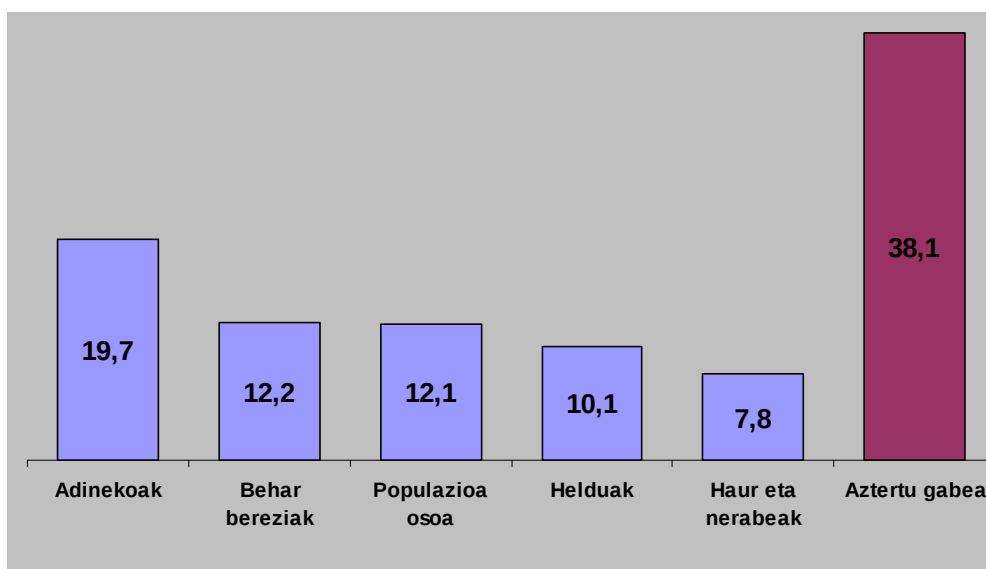
5.1. TAULA. Programen sailkapena eragiten duten kolektiboen arabera

Kolektiboa	Programa	Aurrekontua 2022	Pisua aurrek. osoan* (%)	1. gaitasuna	2. gaitasuna
Adinekoak	Adinekoen laguntza	111.040.933	11,2	Zaintza	Ettxeko esparru egoki eta segurua
	Aldizkako prestazio ekonomikoak	84.626.794	8,5	Diru-sarrerak	Ettxeko esparru egoki eta segurua
	GUZTIRA	195.667.727	19,7		
Helduak	Funtzio Publikoa	6.581.935	0,7	Ordaindutako lana	Diru-sarrerak
	Kontratazio publikoa koordinatzeko zerbitzua	35.000	0,0	Parte-hartzea	
	LK- Lurraldearekiko Konpromezua	26.781.086	2,7	Ordaindutako lana	Parte-hartzea
	Eskulangintza Sektorearen Sustapena	1.023.878	0,1	Ordaindutako lana	Diru-sarrerak
	Zientzia, Teknologia eta Berrikuntza Sustatzea	6.488.693	0,7	Hezkuntza eta ezagutza	Parte-hartzea
	Internazionalizazio Jarduketa Sustatzea	1.364.014	0,1	Diru-sarrerak	Hezkuntza eta ezagutza
	Gipuzkoa 4.0:Fabrikazio aurreratua	5.341.227	0,5	Diru-sarrerak	Ordaindutako lana
	Zerga Administrazioa	31.675.527	3,2	Diru-sarrerak	Zaintza
	Herritarren Arreta eta Zerga Heziketa	3.748.546	0,4	Parte-hartzea	Hezkuntza eta ezagutza
	Zerga eta Finantza Politika	2.043.451	0,2	Diru-sarrerak	Parte-hartzea
	Liburutegia, kulturaren sustapena eta hedapena	15.647.705	1,6	Parte-hartzea	
	GUZTIRA	100.731.062	10,1		
Haur eta nerabeak	Haur eta nerabeen babesa	53.950.179	5,4	Zaintza	Ettxeko esparru egoki eta segurua
	Haur, nerabe eta gazteen sustapena	6.507.083	0,7	Hezkuntza eta ezagutza	Aisialdia eta kirola
	Kirolaren sustapena	16.648.686	1,7	Aisialdia eta kirola	Osasuna
	GUZTIRA	77.105.948	7,8		
Behar bereziak	Desgaituen laguntza	61.823.071	6,2	Zaintza	Aisialdia eta kirola
	Gizarte zerbitzuen zentroetako inbertsioen plana	23.114.009	2,3	Parte-hartzea	Aisialdia eta kirola
	Gizarte Inklusioko eta Indarkeria Matxistaren Emakume Biktimen Arreta	36.586.446	3,7	Hezkuntza eta ezagutza	Indarkeriarik eza
	GUZTIRA	121.523.526	12,2		
Polulazio osoa	Diputatu Nagusiaren Kabinetea	1.790.491	0,2	Parte-hartzea	Hezkuntza eta ezagutza
	Estrategia	8.861.720	0,9	Parte-hartzea	Hezkuntza eta ezagutza
	Komunikazioa	1.918.415	0,2	Hezkuntza eta ezagutza	Parte-hartzea
	Giza Eskubideetako eta Kultura Demokratikoa	1.274.136	0,1	Parte-hartzea	Hezkuntza eta ezagutza
	Hizkuntza Berdintasuneko Zuzendaritza Nagusia	7.896.376	0,8	Hezkuntza eta ezagutza	Parte-hartzea
	Eraldaketa Digitala	441.760	0,0	Hezkuntza eta ezagutza	Parte-hartzea
	Berdintasuna	2.351.289	0,2	Indarkeriarik eza	Parte-hartzea
	Herritarren Partaidetza	2.143.700	0,2	Parte-hartzea	Hezkuntza eta ezagutza
	Landa Garapena eta Nekazar Egiturak	17.441.361	1,8	Diru-sarrerak	Ordaindutako lana
	Garraioaren Antolamendua	56.010.485	5,6	Mugikortasuna	Diru-sarrerak
	Bizikleta bideak	5.303.787	0,5	Mugikortasuna	Ordaindutako lana
	Pasaialdeko Antolaketa eta Sustapena	4.947.568	0,5	Aisialdia eta kirola	Mugikortasuna
	Lurraldearen Antolaketa	2.639.458	0,3	Hezkuntza eta ezagutza	Parte-hartzea
	Aurrekontuak eta Finantzak	2.828.805	0,3	Parte-hartzea	
	Nazioarteko Lankidetzak	4.934.703	0,5	Parte-hartzea	Osasuna
	GUZTIRA	120.784.054	12,1		
AZTERTUTAKO PROGRAMAK - GUZTIRA		615.812.317	61,9		
AZTERTU GABEKO PROGRAMAK - GUZTIRA		378.790.036	38,1		
AURREKONTU PROPIOA - GUZTIRA		994.602.353	100,0		

(*) Kudeaketa propioko aurrekontuarekin alderatuta

Irizpide eta sailkapen horren arabera, kolektibo garrantzitsuena Adinekoena da: aurrekontu osoaren %19,7 zuzentzen zaio. Bigarren lekuan Behar bereziak dituztenen taldea dago (%12,2). Ondoren, Populazioa osoa dator (%12,1) egongo litzateke; laugarren lekuan Helduen taldea (%10,1), eta azkenik, Haur eta nerabeak (%7,8). Eta genero ikuspegitik aztertu gabe aurrekontu propio osoaren %38,1 geratzen da.

5.1. GRAFIKOA. Kolektibo bakoitzari zuzendutako aurrekontuaren %

5.1. Adinekoei zuzendutako programak

Kolektibo honi Gipuzkoako Foru Aldundiko kudeaketako aurrekontu propioaren %19,7 zuzentzen zaio (196 milioi euro). Eta hori bi programen bidez egiten da: Adinekoen laguntza (111 milioi euro) eta Aldizkako prestazio ekonomikoak (85 milioi euro). Programa hauen onuradun garrantzitsuenak adinekoak badira ere, beste talde askotan ere eragiten da, besteak beste, adineko horien etxe-koengan eta zerbitzu publiko hauetan lan egiten dutenengan.

Adinekoen laguntza programaren helburua da pertsona horiek beren ohiko ingurunean (etxea, familia...) baldintza egokietan zaintzeko beharrezko

laguntzak ematea, eta ingurune hori aldatu behar denean zaintza hori bermatzea.

Aldizkako prestazio ekonomikoena, berriz, diru-sarrerak bermatzea halakorik ez dutenei, eta, era berean, laguntza finantzarioa ematea mendekotasunean dauden adineko pertsonen, beren ohiko ingurunean mantentzeko (etxea, familia...).

Programa hauen bidez, kolektibo honen zenbait bizi-arlotan eragiten da:

- Adinekoei zuzendutako programa gehienak zaintzan asko eragiten dute. Egoitzen kasuan, Foru Aldundiak hartzen du (bai zuzenean bai itunen bidez) zaintzen ardura nagusia. Beste batzuetan, adibidez eguneko egoitzen kasuan, zaintza zati baten ardura hartzeaz gain adinekoaren familietan (familia dutenen kasuan) zaintza denborak liberatzen dira. Gainera, bietan ala bietan enplegua sortzen du eta beraz eragin zuzena dauka bai ordaindu gabeko zaintza lanetan eta baita ordaindutakoetan ere.
- Etxeko esparru egoki eta segurua: adineko pertsonak beren etxeetan baldintza egokietan egoteko laguntzak ematen dira eta Foru Aldundiak berak eskaintza zuzena ere egiten du esparru domestiko egokia izan dezaten batez ere egoitzetan eta eguneko zentroetan.
- Aisia: zaintzako zerbitzuak eskainiz denbora liberatzen denez, aisialdirako aukera eta denbora handiagotzen da.
- Osasuna: nahiz eta ez egon Gipuzkoako Foru Aldundiaren eskumenen artean, osasun egoerak ez du bakarrik zerikusia bere ezaugarri anatomiko eta fisiologikoekin. Izan ere, egoera sozio-ekonomikoa, jatorria, integrazio maila, osasunerako aukera, oreka psiko- soziala., osasun maila egokiaren

gozamina zehazten duten zenbait faktore dira. Horregatik, eta zeharka bada ere Foru Aldunditik aurrera eramaten diren hainbat politika publikok ere eragina badu, nahiz eta zeharka izan, emakume eta gizonen osasunerako aukeran.

Oro har, adineko pertsonen zuzendutako programetan emakumeen presentzia gizonezkoena baino nabarmen handiagoa da. Baina horrek arrazoi jakina du: emakumeak gehiago bizi dira, eta gainera, adinean aurrera joan ahala diferentzia hori handiagoa da. Horrela, eta populazioaren azterketan ikusi dugun bezala, 65 urte edo gehiagoko emakumeak tarte horretako %57,0 badira, muga 80 urtetan ipintzen badugu portzentajea ia-ia %65era igotzen da.

Ondoko taulan programa horien parte-hartzaileen kopurua agertzen da. Artatutako populazio osotik, %72,01a emakumezkoa da eta beste %27,99a gizonezkoa. Eta banaketa hori zerbitzu gehienetan errepikatzen da.

5.2 TAULA. Adineko pertsonak - zerbitzu nagusienetan artatutako populazioa

2021/07/31 arte

	GUZTIRA	Gizonak	Emakumeak
Adineko mendekoak guztira	20.638	6.126	14.512
Egoitzak	4.810	28,30%	71,70%
Etxeko arreta (mendekoak)(*)	2.852	25,91%	74,09%
Eguneko zentroak	1.572	28,75%	71,25%
Unitate sozio-sanitarioak	221	42,53%	57,47%
Aldi baterako egonaldiak	111	38,74%	61,26%
Artatutakoak guztira	8.685	27,99%	72,01%

(*) lehen eta bigarren hiruhilekoa

Aldizkako prestazio ekonomikoak programaren kasuan, parte-hartzaileen gehiengoa emakumezkoak dira, prestazio guztietan %60tik gora. Prestazio mota horiek, gehienetan, pentsio publiko kontributiborik (aurrez kotizatukoak) jasotzen ez dutenei zuzenduta daude. Pertsona horiek lan merkatutik kanpo egon dira; bere bizitzan zehar ordaindutako lanik ez dute egin eta, ondorioz, ez dute beren erretirorako kotizatu. Kolektibo honetan, emakumeen presentzia gizonezkoena baino handiagoa da. Normalean, zenbatekoari dagokionez,

prestazio horiek kotizatutakoak baino txikiagoak dira. Azkenean, badago nolabaiteko txirotasunaren feminizazioa.

Helburu nagusia da adineko mendekoek ohiko ingurunean (etxea, familia) baldintza egokian jarraitzeko behar dituzten laguntzak ematea, eta ohiko ingurunetik aldatu behar denean arreta integraleko zerbitzuak bermatzea.

5.3 TAULA . Adineko pertsonak -zerbitzu nagusienetan artatutako populazioa

2021/07/31arte

(Mendetasuna ≥ 65 , KGP jubilazioa, GOF zahartzaroa)

	GUZTIRA	GIZONAK (%)	EMAKUMEAK (%)
Laguntza Pertsonalerako Prestazio Ekonomikoa	5.585	26,84%	73,16%
Familia Inguruneke Zaintzetarako Prestazio Ekonomikoa	5.744	35,39%	64,61%
Zerbitzuari Loturiko Prestazio Ekonomikoa	221	33,94%	66,06%
Kontribuziorik Gabeko Pentsioak	1.506	30,81%	69,19%
Gizarte Ongizateko Funtseko Pentsioak	140	38,57%	61,43%
Guztira	13.196	31,26%	68,74%

5.2. Behar bereziak dituztenei zuzendutako programak

Behar bereziak dituzten pertsonen (desgaituak, genero indarkeria jasaten dutenak, gizarte bazterketa jasaten dutenak...) Foru Aldundiko kudeaketa aurrekontuaren %12,2 zuzentzen zaie (122 milioi euro).

Hiru dira eremu horretan aurrera eramaten diren programak: desgaituen laguntza (62 milioi euro), Gizarte Inklusioko eta indarkeria matxistaren emakume biktimen babesa (37 milioi euro) eta Inbertsioen eta gizarte lankidetzaren plana (23 milioi euro).

Desgaituen laguntza programak helburu bezala du pertsona horiek beren ohiko ingurunean (etxea, familia...) baldintza egokietan zaintzeko beharrezko

laguntzak ematea, eta ingurune hori aldatu behar denean zaintza hori bermatzea.

Gizarteratzea eta indarkeria matxistaren biktimak diren emakumeen arreta programaren helburuetako bat da gizarte-bazterketa edo marjinazioan bizi diren pertsonen beharrezko laguntzak ematea, berriro gizarteratzeko.

Eta Inbertsio eta gizarte lankidetzaren plana programaren bitartez, ezintasuna duten pertsonen laguntza teknikoetan inbertitzeko laguntzak ematen dira.

Beraz, oro har, kolektibo honen zenbait gaitasunetan eragiten da:

- Etxeko esparru egoki eta segurua: laguntzak ematen dira ingurune hori baldintza egokietan egoteko.
- Zaintza: horren baldintzak bermatzen dira bai etxean, familian edo hortik kanpo.
- Ordaindutako lana: hori izateko aukerari laguntzen zaio, aurrera eramaten diren jarduerekin.
- Osasuna: aurreko kolektiboarekin aipatu dugun bezala, nahiz eta osasuna ez egon Gipuzkoako Foru Aldundiaren eskumenen artean, zeharka bada ere aurrera eramaten diren beste zenbait politika publikok eragina badute emakume eta gizonen osasunerako aukeran.

Desgaituen kasuan, gizonezkoen presentzia nabarmenagoa da. Ikerketa guztiek erakusten dute emakumeak beranduago hasten direla zerbitzu horiek erabiltzen. Arrazoi kulturalak direla medio, emakumeek beren autonomiari luzaroago heltzen diote.

5.4.TAULA. Desgaitasuna duten pertsonak - zerbitzu nagusienetan artatutako populazioa 2021/07/31arte

	GUZTIRA	GIZONAK	EMAKUMEAK
Desgaitasuna duten pertsonentzako egoitzak	922	60,41%	39,59%
Buruko gaixotasuna duten pertsonentzako egoitzak	256	69,14%	30,86%
Desgaitasuna duten pertsonentzako eguneko zentroak	734	55,31%	44,69%
Buruko gaixotasunek dituzten pertsonentzako eguneko zentroak	251	68,13%	31,87%
GUZTIRA	1.573	60,71%	39,29%

5.5.TAULA. Desgaitasuna duten pertsonak - zerbitzu nagusienetan artatutako populazioa 2021/07/31arte

(Mendetasuna <65, KGP elbarritasuna, GOF desgaitasunekoa, MGL guztiak)

	GUZTIRA	GIZONAK	EMAKUMEAK
Laguntza Pertsonalerako Prestazio Ekonomikoa	445	52,13%	47,87%
Familia Inguruneke Zaintzetarako Prestazio Ekonomikoa	2.977	58,25%	41,75%
Zerbitzuari Loturiko Prestazio Ekonomikoa	4	50,00%	50,00%
Kontribuziorik Gabeko Pentsioak	1.648	60,50%	39,50%
Gizarte Ongizateko Funtseko Pentsioak	155	54,85%	45,16%
Minusbaliotutako Gizarteratzeko Legeko prestazioak	78	20,51%	79,49%
Artatutako pertsonak guztira	5.307	57,77%	42,23%

Gizarteratzea eta matxista indarkeriaren biktimak diren emakumeen arreta programan, gizarteratzeari dagokionez, gizonen proportzioa handiagoa da jardura batzuetan: gizarteratze ostatueta eta desgaituentzako laneko zentroetan. Izan ere, ikerketa guztiek erakusten dute emakumeek zerbitzu horiek erabiltzen dituztela, bakar bakarrik muturreko kasuetan.

Matxistari indarkeriari eskainitako arretan, berriz, emakumeen proportzioa askoz handiagoa da (%92). Ondorengo taulan ikusi dezakegu eskainitako arreta hori zertan gauzatu den.

5.6. TAULA. Gizarteratzea - zerbitzu nagusienetan artatutako populazioa

2021/07/31 arte

	GUZTIRA	GIZONAK	EMAKUMEAK
Gizarteratzeko egoitzak	711	79,89%	20,11%
Gaueko arreta	19	68,42%	31,58%
Gizarteratzeko eguneko zentroak	348	78,74%	21,26%
Gizarte larrialdiak	293	40,27%	59,73%
Zentro okupazionalak. Desgaitasuna duten pertsonentzat	1.113	62,44%	37,56%
Indarkeria matxistaren arreta	535	8,01%	91,99%
GUZTIRA	3.019	56,30%	43,71%

5.7. TAULA. Indarkeria matxistaren artapenerako zerbitzuetan artatutako

biztanleak 2021/07/31 arte

	GUZTIRA	GIZONAK	EMAKUMEAK
Indarkeria matxistaren biktima diren emakumeak artatzeko zentrua	153	18,30%	81,70%
Laguntza psikologikoa indarkeria matxistaren biktima diren emakume eta adin txikiko pertsonen	314	5,73%	94,27%
Arreta juridikoa indarkeria matxistaren biktima diren emakumeei	68	0,00%	100,00%
Artatutako pertsonak guztira (*Pertsona ez ezberdinak)	535	8,01%	91,99%

5.3. Haur eta nerabeei zuzendutako programak

Haur eta nerabeen kolektiboari zuzendutako programek Foru Aldundiko kudeaketa aurrekontu propio osoaren %7,8 suposatzen dute (77 milioi euro). Bi departamentuetan gauzatzen dira programak: Kultura, lankidetzak, gazteria eta kirola; eta Gizarte politikak. Nahiz eta kolektibo berari zuzenduak egon, programa horiek jardura oso desberdinak eramaten dituzte aurrera, eta noski, behar oso desberdinak asetzen dituzte. Lehenak, hezkuntza, ezagutza, aisialki, kirola eta parte-hartzea bezalako beharrak asetzen dituzte; bigarrenak, gizarte ahultasuna edo babesik gabeko adingabeen zaintza ziurtatzen du.

Kultura, lankidetzeta, gazteria eta kirola departamentuaren kasuan, 2 programa zuzentzen dira haur eta nerabeei: Kirolaren sustapena (jarduera fisikoa eta kirola egiteko ibilbideak) eta Haur, nerabe eta gazteen sustapena (gaztetxoentzat aisialdi-astialdi programak, aterpetxeak, elkarte, entitate eta aisialdi eskolei zuzendutako diru-laguntzak, eta Udalei aholkularitza eta diru-laguntza.

Gizarte politikako departamentuaren kasuan, Haur eta nerabeen babesa programaren bidez lortu nahi da gizarte ahultasuna edo babesik ez duten adingabeak baldintza egokietan zaintzea. Horretarako, adingabe beraietan edota bere familietan eragiten da.

Programa horien bidez, kolektibo honen bizi-kalitatearen hainbat eremutan eragiten da:

- Hezkuntza eta ezagutza: herri finantzen ezagutza hobetu nahi du gazteen artean, eta kontzientziazio fiskala areagotu.
- Aisialdia: zenbait egonaldi antolatzen dira, eta bertan mota ezberdinetako ekintzak ematen dira aurrera: hezitzaileak, aisialdikoak, kirolak, kultur bidaiak eta taldeko ekintzak; guztiak harremanak eta aberastasun pertsonala lantzeko asmoz egiten dira.
- Kirola: orokorrean, haur eta gazteen artean jarduera fisikoa eta kirola bultzatuz gain, aisialdi egonaldietan ere kirol ekintzak sustatzen dira.
- Parte-hartzea: haur eta gazteek gizarteko erabakietan parte-hartzeko bidea ematen dute. Gainera, nahiz eta elkarteak izan badira ere betidanik gizartean parte hartzeko bidea eman dutenak, gaur egun asko dibertsifikatu direla gizartean eragiteko prozesu parte-hartzaileak, eta ugaritu horretarako bitartekoak edo tresnak.

- Indarkeriarik gabe, eta etxeko esparru egoki eta segurua izateko aukera bermatzen da, bai adingabeetan eraginez eta baita beren familietan ere.

Aisialdiko ekintzetan nesken parte-hartzea mutilena baino handiagoa da. Lurraldean burutzen diren aisia hezitzaileko eskaintza desberdinetan, normalean, nesken parte-hartzea mutilena baino handiagoa izan ohi da. Beraz, horrek adierazten duenez, neskek gehiagotan erabakitzen dute parte-hartzea gurasoen tutoretza edo babesetik kanpo.

5.8. TAULA. Gazte oporraldiak eta Udalekuak: alde izena emandakoak (2021)

	GUZTIRA	NESKAK %	MUTILAK %
Gazte oporraldiak	1.603	60,32	39,68
Udalekuak	5.165	53,51	46,49

Kirolaren sutapenean, emakumeen kopurua ia-ia erdira heltzen da, eta hori bat dator Gipuzkoako populazioa aztertu dugunean ikusi ditugun datuekin. Beraz, esan daiteke programa honen bidez estaldura maila egokia lortzen dela.

Orain arte, baldintza soziokulturalak zirela-eta, agerikoa zen gizon eta emakumeen arteko aldea kirola egiterakoan. Baldintza horien bilakaerak eta administrazio publikoen parte-hartzearen ondorioz, egoera hori aldatzen ari da, emakumearen alde. Zenbat eta administrazioaren parte-hartze handiagoa, orduan eta kirol gehiago egiten du emakumeak.

Horregatik, eta desberdintasun horiekin hausteko onartua dago kirol arloko berdintasun plana.

5.9. TAULA. Jarduketa lerro desberdinen onuradunak 2021

LERROA	ADIERAZLEA	GUZTIRA	GIZONAK	EMAKUMEAK	% EMAKUMEAK
0-18	Eskola kirolariak <i>Irakaskuntza jarduerak</i>	16.435	8.637	7.798	47,4
0-18	Eskola kirolariak <i>Lehiaketa jarduerak</i>	22.908	12.902	10.006	43,7
0-18 (12-16)	<i>Gazte Kirol Planeko</i> Kirolariak	6.488	2.979	3.509	54,1

Gizarte Politikari dagokionez, bestalde, haur eta nerabeen babesaren programaren parte-hartzaileak aztertuta, ikusten da gizonezkoen proportzioa handiagoa da, eta horren arrazoiak izan daiteke inor gabe dauden adingabe atzeritarren kasuan, ia-ia guztiak gizonezkoak izaten direla.

5.10. TAULA. Babesgabe adingabeak eta nerabeak - zerbitzu nagusienetan artatutako populazioa 2021/07/31 arte

	GUZTIRA	GIZONAK %	EMAKUMEAK %
Adingabekoen populazioa guztira	137.109	51,43%	48,57%
Balorazio eta orientazio zerbitzua	396	64,90%	35,10%
Familia-eskuhartze programak	930	55,59%	44,41%
Familia harrera	353	56,66%	43,34%
Egoitza harrera	580	66,21%	33,79%
Adingabeentzako eguneko zentroa	21	47,62%	52,38%
Laguntza ekonomikoak	603	56,05%	43,95%
Guztira	1.847	59,45%	40,55%

5.4. Populazio osoari zuzendutako programak

Populazio osoari Gipuzkoako Foru Aldundiko kudeaketa aurrekontu propioaren %12,1 zuzentzen zaio (121 milioi euro). Eta hori 15 programa erabiliz egiten da; esaterako, Garraioaren antolamendua (56 milioi euro) eta Landa garapena eta nekazar egiturak (17 milioi euro).

Gainera, badira beste bi programa esanguratsuak direnak generoaren ikuspegitik:

- Diputatu nagusiaren Departamentuko Berdintasun programak, zeharkako zeregin garrantzitsua du: emakume eta gizonen arteko berdintasuna sustatu, bai Aldundiaren barnean baita gizartean ere. Beraz, gaitasun guztietan eragiteko aukera du. Aldundiaren barnean bera da Berdintasun Plana sortzeko eta koordinatzeko arduraduna, eta noski, ondoren jarraipena egiteko ere. Gizarteari begira, berriz, udaletako berdintasun politikak sustatzen ditu, eta eragile eta taldeen ekintzei lagundu.
- Diputatu nagusiaren Departamentuko Aldundiaren Kudeaketa Estrategia programaren helburuak dira 2015-2019 bitarteko Kudeaketa Plan Estrategikoa modu eraginkorrean gauzatzea, gobernantza eredu ireki eta lankidetzazko baten bidez, eta hausnarketa sustatzea epe ertain eta luzera, politika publikoak birbideratzen laguntzeko. Zentzu horretan, 2015-2019 Kudeaketa Plan Estrategikoak potentzial handia du genero desberdintasunak zuzentzeko.

Programa horien bidez, populazio osoaren bizi-kalitatearen hainbat eremutan eragiten da:

- Aisialdia eta kirola: lehena, Euskal arte garaikideko ekintzen bidez; eta kirola, bizikleta-bideen sarearen bidez.
- Mugikortasuna: garraio sistemaren irisgarritasuna eta iraunkortasuna bermatzen da.
- Parte-hartzea: Berdintasuna, Herriarren partaidetza eta Aurrekontua eta finantzak bezalako programen bitartez, gizarte eta politika mailan parte-hartzeko aukerak bultzatzen dira.

Garraioaren antolamendua programaren helburua da herritarren mugikortasuna bermatzea, eta aldi berean garraio sistemaren irisgarritasuna eta iraunkortasuna bermatzea. Bizikleta bideak programak, berriz, Gipuzkoako bizikleta-bideen sarea garatzen du, eta mugikortasun iraunkorra sustatzea du helburu nagusi bezala. Nahiz eta bi programa horiek populazio osoari zuzenduta egon, zehatzago erantzuten dio garraio publikoaren premia handiagoa duten kolektiboen beharrei (haurrak eta gazteak, adineko pertsonak, mugikortasun urriko pertsonak, errenta maila baxukoak, landa eremuetako biztanleak...).

Bizikleta bideei dagokionez, oinezkoen artean, gizonezkoak eta emakumezkoak orekatuta daude (%56,0 emakumeak eta %44 gizonak); txirrindularien artean, ordea, emakumezko gutxi azaltzen da (%21), eta gizonezkoek osatzen dute gehiengoa (%79).

Hala ere, datuek diote bidegorria egin izanak emakumeak neurri handiagotan bultzatzen dituela bizikleta erabiltzera. Baliteke datu hori autoan joateko aukerarekin lotuta egotea; eguneroko txirrindulari gizonezkoen artean, %67ak autoz joateko aukera duela aitortzen du. Eguneroko txirrindulari emakumezkoen artean, aldiz, %49ak aitortzen du aukera hori.

5.11. TAULA. Bidegorri sarean egindako joan-etorriak – 2019

	GIZONEZKOAK	EMAKUMEZKOAK
	%	%
Joan-etorriak bizikletan, eraikitako sarean	79,0	21,0
Joan-etorriak oinez, eraikitako sarean	56,0	44,0

5.12. TAULA. Bidegorria egin aurretik bizikletaren erabilpen maila – 2019

	GUZTIRA %	GIZONAK %	EMAKUMEAK %
Bidegorria egin baino lehen orain bezainbeste erabiltzen zuen bizikleta	57,0	61,0	43,0
Bidegorri egin baino lehen orain baino gutxiago erabiltzen zuen bizikleta	22,0	21,0	26,0
Bidegorria egin baino lehen ez zuen bizikleta erabiltzen; erabiltzaile berria	17,0	15,0	25,0

Garraiatzeko moduari dagokionez, ikus daiteke garraio-moduak erabiltzean badaudela desberdintasun batzuk emakumeen eta gizonen artean. Gizonen artean nagusitasun handiagoa dute ibilgailu pribatuetako joan-etorriek, mugimendu guztien %48, hain zuzen; emakumeen artean, berriz, %29 dira. Halaber adierazi behar da ikusten dela emakumeen mugikortasun-ereduak gehiago zaintzen duela iraunkortasuna, eta gutxiago erabiltzen dituela motorizatutako bitarteko pribatuak.

Garraiolari lanbidean sartzeari dagokionez, gizonezkoek hartua daukaten sektorea izanik, sarrera frogen azterketen emaitzak ikusita, ondoriozta daiteke emakume kopurua pixka bat igo dela bidaiarien garraio arloan. Hala ere, horren arrazoia izan daiteke egungo egoera, Lanbidek diruz laguntzen dituen ikastaro kopurua handitu egin baita, baztertutako pertsona talde batzuen lan munduan txertatzea errazteko.

Landa garapena eta nekazal egiturak programaren helburuak dira: landa inguruneko zerbitzuak eta azpiegiturak garatzea; ustategien lehiakortasuna bultzatzea; ekoizpen sektorea gaztetzen laguntzea (belaunaldi ordezkpena, emakumeek nekazaritza ustategien titularitatea eskuratzea...); ingurumena babestu eta espazio naturalak zaintzen dituzten metodoak sustatzea nekazaritza ekoizpenean; erabilerarik gabe dauden nekazaritza azalerak mobilizatzea. Nahiz jarduera batzuk eremu horietan bizi diren kolektiboek

zuzenduta egon, ingurumena eta espazio naturalak modu egokian ustiatzea eta zaintzeak onurak ekartzen dizkio populazioa osoari.

5.5. Helduei zuzendutako programak

Helduen kolektiboari zuzendutako programek Foru Aldundiko kudeaketa aurrekontu propioaren %10,1 suposatzen dute (101 milioi euro). Hiru departamentuetan gauzatzen dira programak: Ogasuna eta finantzak; Gobernantza; eta Ekonomia sustapena, turismoa eta landa ingurunea.

Programa horien bitartez, helduen kolektiboaren zenbait gaitasunetan eragiten da:

- Diru-sarrerak eskuratzeko aukera: bai zerga-sistemaren bitartez, eta baita ikaskuntza, ekintzailetasuna eta berrikuntza bultzatuz ere.
- Ordaindutako lana, baldintza egokietan izateko aukera: hezkuntza eta jarduera berritzaileak bultzatuz.

Ogasun eta finantza departamentuaren barruan aztertzen diren programek (Zerga administrazioa; Herriarren arreta eta Zerga heziketa ;eta zerga eta finantza politika) duten helburuak dira: zerga-sistema modu eraginkorrean kudeatzea, bai departamentuaren barnean eta baita zergadunari begira ere; zerga eta finantza politikaren ildo nagusiak definitu, zerga sistema ekitatiboagoa eta banakorragoa izan dadin, beti ere genero ikuspegia kontuan hartuta.

Zerga politikak garrantzi nabarmena du Foru Aldundiko egitekoetan. Eta ez bakarrik zergak bere diru-iturri nagusia direlako (aurrekontu osoaren %90), edota erlazio zuzena dutelako administrazio publikoek duten gehienezko gastu mugarekin. Baizik eta, ez dugulako ahaztu behar zerga-sistemaren ildo nagusiak definitzen direnean, emakumeen eta gizonezkoen eguneroko bizitzan

eragiten dela ere, eta gainera modu zuzen eta handian. Horrela, besteak beste, zerga sistemak izango duen progresibotasuna ezartzen da (zenbat gehiago ordaindu beharko duten errenta gehiago dutenek) eta gastu fiskalen egitura eta zenbatekoak ezartzen dira. Eta horrek aukera jarduera zehatzen bidez gizartearen kolektibo konkretu batzuetan eragitea.

2022ko datuei begiratzen badiogu, gastu fiskalak 2.218 milioi eurokoak dira, sarrera tributario teorikoen %29,3. Hortik, zenbateko nagusia Balio Erantsiaren gaineko Zergari dagokio (1.158 milioi euro), eta ondoren Pertsona Fisikoen Errentaren gaineko Zerga dator, 716 milioi euroekin.

5.13. TAULA. 2022ko gastu fiskalen aurrekontua

KONTZEPTUA	SARREREN AURREKONTUA A	GASTUEN AURREKONTUA B	% B / (A+B)
Errentaren gaineko zerga	2.067.300	715.865	25,7
Sozietateen gaineko zerga	298.200	143.145	32,4
Ondarearen gaineko zerga	69.200	98.691	58,8
Oinordetza eta dohaintzen zerga	50.100	0	0,0
Bestelakoak	35.500	0	0,0
ZUZENEKO ZERGAK	2.520.300	957.701	27,5
Ondare eskualdaketa eta E.J.D. zerga	92.800	40.663	30,5
Balio erantsiaren gaineko zerga	2.075.907	1.158.073	35,8
Zerga bereziak	535.557	48.131	8,2
Aseguru primen gaineko zerga	35.600	13.746	27,9
Bestelakoak	62.820	0	0,0
ZEHARKAKO ZERGAK	2.802.684	1.260.613	31,0
Tasak eta beste sarrera batzuk	33.500	0	0,0
GUZTIRA	5.356.484	2.218.314	29,3

Zenbatekoak milaka eurotan

Izaera pertsonala duten bi zerga nagusien kontzeptuak sexuaren arabera banatuta, ikusten da aztertutako gastu fiskal osoaren %60,0a gizonei dagokiola; eta beste %40,0a emakumeei.

PFEZaren kasuan, gizonetzkoen portzentajea %61,4koa da eta emakumezkoena %38,6. Aldiz, Ondarearen gaineko Zergan gizonetzkoak %49,3 suposatzen dute, eta emakumezkoak %50,7.

5.14 TAULA Gastu fiskalen aurrekontua sexuka – 2022

KONTZEPTUAK	AURREKONTUA 2022	EMAKUMEAK		GIZONEZKOAK	
		Zenbatekoa	%	Zenbatekoa	%
PFEZ	715.865	275.997	38,6	439.868	61,4
SALBUESPENAK	96.923	37.117	38,3	59.805	61,7
Ohiko etxebizitzan berrinbertitzea	12.989	6.251	48,1	6.739	51,9
Irabazi salbuetsia ohiko etxebizitza saltzean (+65 urtekoentzat)	7.304	4.055	55,5	3.249	44,5
Dibidenduak	6.425	2.673	41,6	3.752	58,4
Loteria eta apustu jakin batzuen gaineko karga berezia	13.935	6.362	45,7	7.573	54,3
Indarkeria ekintzengatik prestazioak	1.653	660	39,9	993	60,1
GIB eragindakoei laguntzak	15	2	15,4	13	84,6
Gerra zibilaren pentsioak	17	12	66,4	6	33,6
Kaleratze kalte-ordainak	5.603	1.429	25,5	4.174	74,5
Pentsioak: ezintasun iraunkorra - baliaezintasun handia	31.412	7.064	22,5	24.348	77,5
Seme-alabengatik, ama, eta zurtasungatik prestazio familiarak	1.248	645	51,7	603	48,3
Pertsonak etxean hartzeagatik	5	1	22,1	4	77,9
Bekak	78	44	56,0	34	44,0
Literatura, artea eta zientziarekin zerikusia duten sariak	4	4	100,0	0	0,0
Goi mailako kirolariei emandako laguntzak	84	24	29,3	59	70,7
Ordainketa bakarrek langabezia prestazioak	341	79	23,2	262	76,8
Nazioarteko bake -misio humanitarioetan parte har haborokinak	67	0	0,0	67	100,0
Atzerrian egindako lanak	702	53	7,6	649	92,4
Ehorzketa edo hilobiratzeko kasuetarako jasotako prestazioak	52	35	66,5	17	33,5
Gizarte aurreikuspeneko prestazioak desgaituen alde	19	5	28,6	13	71,4
Menpekotasuneko prestazio ekonomikoak	16	1	7,1	15	92,9
Jaiotzarekin, adopzioarekin, harrerarekin edo adingabeko seme-alabak zaintzarekin lotutako familia prestazioak eta laguntzak	23	7	29,4	16	70,6
Lurralde administrazio publikoek emandako ditutako laguntzak	1.106	717	64,9	388	35,1
Amatasun eta aitasun prestazio publikoak	12.926	6.584	50,9	6.341	49,1
Lekualdatutako langileen erregimen berezia	280	62	22,3	217	77,7
Salbuetsitako beste errenta batzuk	621	348	56,0	273	44,0
MURRIZPENAK OINARRIAN	459.644	170.490	37,1	289.154	62,9
Lan etekinen hobaria	285.307	119.013	41,7	166.294	58,3
· Hobari orokorra	278.639	116.681	41,9	161.958	58,1
· Hobaria langile desgaituentzat	6.668	2.331	35,0	4.337	65,0
Pentsio planak eta bga	96.824	34.624	35,8	62.200	64,2
Baterako tributazioa	77.513	16.853	21,7	60.660	78,3
KENKARIAK KUOTAN	159.298	68.390	42,9	90.909	57,1
Ohiko etxebizitza errentan hartzea	41.524	18.559	44,7	22.965	55,3
Ohiko etxebizitza erostea	97.853	41.671	42,6	56.182	57,4
Etxebizitza kontuak	4.017	1.717	42,7	2.300	57,3
Jarduera ekonomikoak sustatzea	1.702	570	33,5	1.132	66,5
Mezenasgo jarduerak	5.886	2.880	48,9	3.006	51,1
Sindikatuak ordaindutako kuotengatik	2.256	966	42,8	1.290	57,2
Txikizkako merkataritzaren eraldaketa digitala + TB	5.779	1.922	33,3	3.857	66,7
Beste batzuk	282	105	37,4	176	62,6
ONDAREAREN GAINEKO ZERGA	98.691	49.991	50,7	48.700	49,3
Minimo salbuetsia	50.960	26.374	51,8	24.587	48,2
Doiketa PFEZko kuotarekin	36.882	17.684	47,9	19.197	52,1
Ohiko etxebizitzaren salbuespena	10.849	5.933	54,7	4.916	45,3
GUZTIRA	814.556	325.988	40,0	488.568	60,0

Milaka eurotan

Funtzio publikoko programak Foru Aldundiko giza- baliabideen kudeaketa aurrera eramaten du. Departamentuetan komunak diren programak eta proiektuak bultzatu eta koordinatzen ditu.

Ekonomia sustapena, turismoa eta landa ingurunea departamentuko 5 programa zuzentzen dira kolektibo honetara: Lurraldearekiko konpromisoa (ikasteko kultura sortu eta bultzatu, edozein adin izanda ere, eta hezkuntza zentzu zabalean hartuta); Internalizazioa jarduketa sustatzea; Eskulangintza sektorearen sustapena; Zientzia, teknologia eta berrikuntza sustatzea (Gipuzkoan kokatutako Euskal Zientzia, Teknologia eta Berrikuntzaren zentroetan egindako inbertsio eta garapen proiektuak babestu); Gipuzkoa 4.0: Fabrikazio aurreratua (informazioaren gizartea bultzatzen duten ekintzei lagundu).

Departamentu horrek aurrera eramaten dituen ekintzetan, emakume eta gizonen parte-hartzearen datuetan ikusten da ikaskuntza arloan emakumezko eta gizonezkoen parte-hartzea antzekoa dela; eta ikerketarekin lotutako gaietan, aldiz, emakumeen presentzia gero eta nabarmenagoa dela; batez ere, osasuna eta biozientziekin zerikusia duten arlo jakin batzuetan. Edozein kasutan ere, presentzi hori espero zitekeena baino txikiagoa da, unibertsitatean sartzen den emakumeen portzentajea kontuan izanda. Normalean, eta ingeniarietan izan ezik, emakumeen presentzia gizonezkoena baino handiagoa da.

5.6. Konparaketa 2021-2022

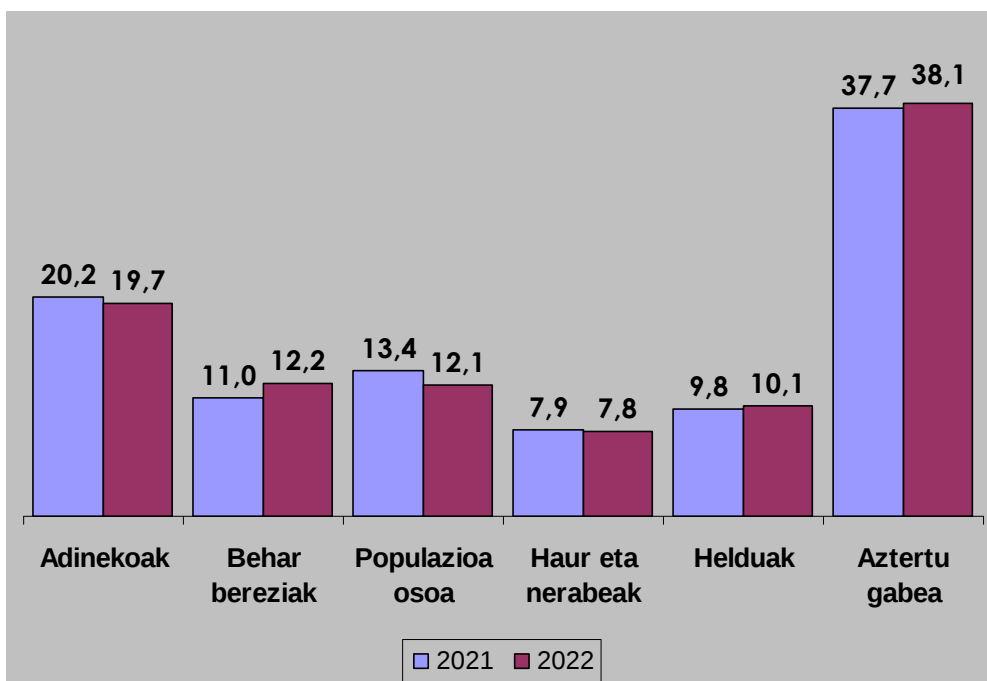
2021-2022ko konparaketaren emaitza nagusiak honakoak dira:

- Adinekoei zuzentzen zaien aurrekontu propioaren portzentajea %20,2tik %19,7ra jaitsi da .
- Behar bereziak dituztenei zuzendutakoa %11,0tik %12,2ra igo da.
- Helduei zuzendutakoa %9,8tik %10,1era igo da.

- Haur eta nerabeei zuzendutakoa %7,9tik %7,8ra jaitsi da.
- Populazio osoari zuzendutakoa %13,4tik %12,1era jaitsi da.
- Eta azkenekoz, aztertu gabe geratu den aurrekontu propioko zatia %37,7tik %38,1era igo da.

5.2. GRAFIKOA. Kolektibo bakoitzari zuzendutako aurrekontuaren portzentajearen bilakaera 2021-2022

6. AZTERTUTAKO PROGRAMEN ERAGINA OINARRIZKO GAITASUNEN GAI NEAN

6.1. Oinarrizko gaitasunak

Atal honetan oinarrizko gaitasunen araberako azterketa egiten da. Horrela, aztertu nahi da programa ezberdinek nola eragiten duten emakume eta gizonen bizi kalitatean. Sarreran aipatu den bezala, oinarrizkoak diren gaitasunak identifikatzeko Amartya Sen-ek proposatutako ikuspegia erabili dugu; eta Martha Nussbaum-ek garaturiko funtsezko gaitasunen zerrenda abiapuntu moduan erabili dugu.

Funtsezko gaitasunak honako hauek dira:

- Zaintza egokirako aukera
- Etxeko esparru egoki eta segururako aukera
- Diru sarrerak eskuratzeko aukera
- Aisialdirako eta kirola egiteko aukera
- Mugikortasun eta lurralde antolaketa egokietarako aukera
- Gizarte eta politika mailan parte-hartzeko aukera
- Ordaindutako lanerako aukera, baldintza egokietan
- Hezkuntza eta ezagutzarako aukera
- Osasunerako aukera
- Indarkeriarik gabeko bizitza librerako aukera

6.2. Programen analisisa gaitasunen arabera

Programa bakoitzak zein gaitasunean eragiten duen aztertzeko gehien eragiten duen gaitasuna "1" zenbakiaz sailkatzen da; bigarrenkoz gehien eragiten duena "2" zenbakiz; eta beste gaitasunen batean eragiten badu "x" bezala sailkatzen da, eragina zeharkakoa bada ere. Gainera, kontuan izan

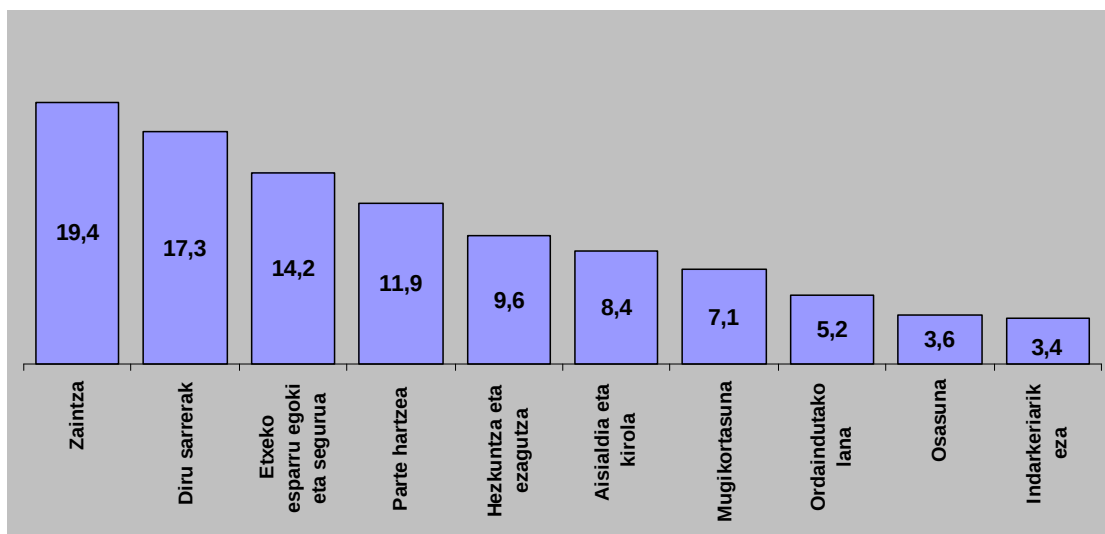
behar da gaitasunen arteko loturak oso estuak direla. Hau da, gaitasun jakin batean eragiten denean, besteetan ere eragin daitekeela.

Sailkapen hori kontuan hartuta (atalaren bukaeran ikus daiteke taula) eta programa bakoitzak kudeatzen duen aurrekontuarekin gurutzatuta, gaitasuna bakoitzak aztertutako aurrekontuaren gainean duen pisuaren lehen hurbilpen bat egin daiteke.

Datuak ikusi ondoren zera esan dezakegu:

- Gipuzkoako Foru Aldunditik gizartean gaur egun garrantzia handia duten bi gaitasunen gainean eragin daiteke modu eraginkorrean: **“Zaintza”** eta **“Diru sarrerak”** arloetan hain zuzen ere. Lehenengoan aztertutako programa guztien aurrekontuaren %19,4 suposatzen du, eta bigarrenak %17,3. Lehen datu hori, aurreko ataletan ikusi dugunarekin koherentea da, azken finean, Gizarte Politika aurrekontuan pisu gehien duen departamentua delako eta bertatik gaitasun horren gainean eragin daitekeelako modu zuzenean. Horri eranstean badiogu, egindako diagnosian nabarmentzen zen hutsunerik nagusienetakoa pobrezia tasako adierazlean ageri zen arraila altua zela, ondorioztatzen da departamentu horren zereginaren garrantzia areagotu egiten dela.
- Horren ondoren **“Etxeko esparru egoki eta segurua”** eta **“Parte hartzea”** gaitasunen gainean ekar daitezkeen onurak nabarmentzen dira. Lehen gaitasun horri generoaren ikuspegitik aztertutako aurrekontuaren %14,2 zuzentzen zaio eta bigarrenari %11,9. Kasu honetan, hiru departamenturen barruan kokatzen diren programek esplikatzen dute nagusitasun hori: Ogasuna eta finantzak; Ekonomia sustapena, turismoa eta landa ingurunea; zein gizarte politika.

6.1. GRAFIKOA. Gaitasun bakoitzak duen garrantzia aztertutako aurrekontuaren barruan - 2022 (%)

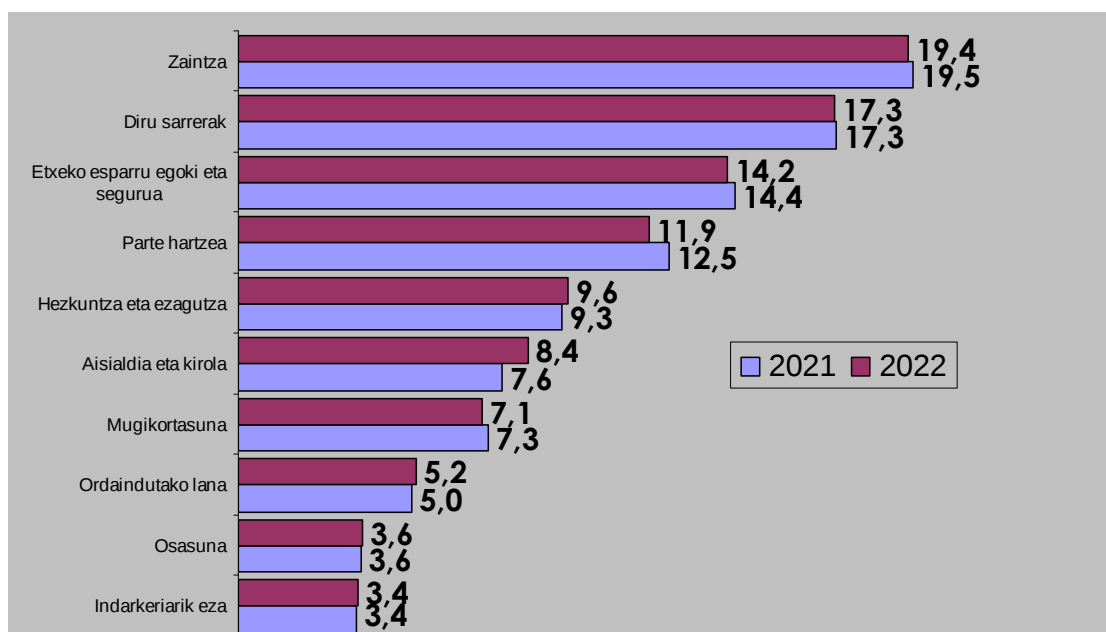
- Azkenik, beste gaitasunen artean ez dago nabarmentzen den besterik, eta modu apalagoan eragin daiteke horiengan foru aldundiko politika publikoetatik. Aztertutako aurrekontuaren gainean duten pisua honako hau da: **“Hezkuntza eta ezagutza”** %9,6, **“Aisialdia eta kirola”** %8,4; **“Mugikortasuna”** %7,1; **“Ordaindutako lana”** %5,2; **“Osasuna”** %3,6; **Indarkeriarik eza”** %3,4.

6.3. Konparaketa 2021-2022

2021eko datuekin konparatuta zaintzen arloan eragiten duen aurrekontu propioaren pisua %19,5etik %19,4ra jaitsi da. “Diru-sarrerak” esparruan eragina %17,3an geratu da, eta “Etxeko esparru egoki eta segurua” gaitasunaren gainean eragiten duena %14,4tik %14,2ra jaitsi da.

Jaitsierarik nabarmenena “Parte hartzea” gaitasunean eman da (%12,5etik %11,9ra), eta igoera “Aisialdia eta kirola” gaitasunari (%7,6tik %8,4ra).

6.2. GRAFIKOA. Gaitasun bakoitzak duen garrantzia aztertutako aurrekontuaren barruan 2021-2022 (%)

6.1. Taula - Programak eta zein gaitasunean eragiten duten

	Osasuna	Hezkuntza eta ezagutza	Etxeko esparru egoki eta segurua	Ordaindutako lana	Diru sarrerak	Mugikortasuna	Aisialdia eta kirola	Zaintza	Indarkeriarik eza	Parte hartzea
Diputatu Nagusia										
Eraldaketa Digitala		1								2
Berdintasuna	x	x	x	x	x	x	x	x	1	2
Diputatu Nagusiaren Kabinetea		2								1
Estrategia		2								1
Giza Eskubideetako eta Kultura Demokratikoa		2								1
Komunikazioa		1								2
Hizkuntza Berdintasuna		1								2
Kultura, lankidetzak, gazteria eta kirola										
Kultur proiektu estrategikoak							1			
Liburutegia, Kulturaren Sustapena eta Hedapena										1
Haur, nerabe eta gazteen sustapena		1			x		2	x	x	x
Kirolaren sustapena	2	x		x			1			x
Nazioarteko Lankidetzak	2	x	x	x	x			x	x	1
Gizarte politika										
Adinekoen laguntza	x		2		x	x	x	1	x	
Aldizkako prestazio ekonomikoak	x		2	x	1	x		x		
Haur eta nerabeen babesa	x	x	2	x	x		x	1	x	
Desgaituen laguntza	x	x	x	x	x	x	2	1	x	
Gizarteratzea eta indarkeria matxistaren emakume biktima babesa	x	1	x	x	x		x	x	2	x
Gizarte zerbitzuen zentroetako inbertsioen plana	x	x	x	x			2		x	1
Gobernantza										
Funtzio Publikoa		x		1	2			x		
Kontratazio publikoa koordinatzeko zerbitzua										1
Herritarren Partaidetza		2								1
Ogasuna eta finantzak										

Zerga eta Finantza Politika	x	x	x	x	1			2		
Aurrekontuak eta Finantzak										1
Zerga Administrazioa					1					2
Herritarren Arreta eta Zerga Heziketa		1								2
Ekonomia sustapena, turismoa eta landa ingurunea										
Zientzia, Teknologia eta Berrikuntza Sustatzea	x	x		2	1	x	x			
LK- Lurraldearekiko Konprometua		1		x						2
Eskulangintza Sektorearen Sustapena		x		2	1		x			x
Landa Garapena eta Nekazar Egiturak	x	x	x	2	1	x	x			
Internazionalizazio Jarduketa Sustatzea		2			1					
Gipuzkoa 4.0:Fabrikazio aurreratua		x		1	2					
Mugikortasuna eta lurralde antolaketa										
Bizikleta bideak	x			2	x	1	x			x
Garraioaren Antolamendua	x	x		x	2	1	x			x
Pasaialdeko Antolaketa eta Sustapena						2	1			
Lurraldearen Antolaketa		x				1	2			x